

Vern av forretningshemmeligheter

*En rettsdogmatisk fremstilling av «sum av viten»
som rettslig vernet forretningshemmelighet*

Kandidatnummer: 2

Antall ord: 14 990

JUS399 Masteroppgave
Det juridiske fakultet

UNIVERSITETET I BERGEN

10.05.2022

Innholdsfortegnelse

1	INNLEDNING	1
1.1	Tema og aktualitet	1
1.2	Problemstillinger	3
1.3	Avgrensninger	3
1.4	Rettskilder og metode	4
1.5	Videre disposisjon	6
2	FORRETNINGSHEMMELIGHETSVERNET	7
2.1	Innledning	7
2.2	Vernets begrunnelse og hensyn	7
2.3	Forholdet til immaterialretten	9
2.4	Begrepsavklaring	10
2.4.1	«Forretningshemmelighet»	10
2.4.2	Knowhow	10
2.4.3	Allmenn viten	11
3	SUM AV VITEN	13
3.1	Innledning	13
3.2	“Summen” i “sum av viten”	13
3.2.1	I hvilke tilfeller påstås en “sum av viten” å utgjøre en vernet «forretningshemmelighet»?	14
3.2.2	Hva består «summen» av?	14
3.3	Rettslig grunnlag for å verne en “sum av viten”	16
4	VILKÅRENE FOR VERN AV EN «SUM AV VITEN»	19
4.1	Innledning	19
4.2	«Opplysninger»	19
4.3	Den nedre grensen mot «alminnelige erfaringer og ferdigheter» i § 2 (2)	20
4.3.1	Rettslig utgangspunkt	20
4.3.2	Grensedragningen i rettspraksis	22
4.3.3	Betydningen av § 2 (2) for skillet mellom arbeidstakers frie erfaring og den vernede «sum av viten»	23

4.4	Konkretisering av «summen»	25
4.4.1	Rettslig utgangspunkt	25
4.4.2	Konkretisering av produktet/prosessen «summen» ledsager	26
4.4.3	Nærmere konkretisering av «summen» sine enkeltdeler	26
4.5	Kravet til at «summen» må være «hemmelig»	29
4.5.1	Rettslig utgangspunkt	29
4.5.2	Objektet for hemmelighold	30
4.5.3	Hemmelig for hvem?	30
4.5.4	Utgangspunktet for terskelen - «Allment kjent eller lett tilgjengelig»	30
4.5.5	Bruk av tid og ressurser	32
4.5.6	Kompleksitet	35
4.5.7	Egenartethet	36
4.5.8	Produktlikhet	38
4.5.9	Sammenfatning	39
4.6	Kravet til “kommersiell verdi”	39
4.7	Kravet til “rimelige tiltak” for hemmelighold	41
4.8	Oppsummering av vilkårene for vern i § 2	42
5	RETTSSTRIDSVURDERINGEN	44
5.1	Innledning	44
5.2	Forretningshemmelighetsloven § 3	44
5.2.1	Rettslig utgangspunkt	44
5.2.2	«Urettmessig»	45
5.2.3	Momentene i rettsstridsvurderingen	46
5.3	Forholdet mellom den vernede «sum av viten» og rettsstridsvurderingen	48
6	AVSLUTTENDE BEMERKNINGER	51
	LITTERATURLISTE	53

1 Innledning

1.1 Tema og aktualitet

Informasjon kan utgjøre store verdier for virksomheter, særlig teknologibedrifter, og kan være avgjørende for deres konkurransedyktighet. En forutsetning for at bedrifter skal ha insentiver til å investere i forskning og utvikling som frembringer verdifull informasjon, er at de resultater og erfaringer som oppnås har rettslig vern og ikke kommer konkurrenter urettmessig til gode. En måte å få slikt informasjonsvern på er ved å holde opplysningene hemmelige og få rettslig beskyttelse gjennom forretningshemmelighetsvernet.

I norsk rett gis slik vern i lov 27. mars 2020 nr. 15 om vern av forretningshemmeligheter (forretningshemmelighetsloven). Loven gjennomfører Europaparlamentets og Rådets direktiv (EU) 2016/943 om beskyttelse av fortrolig knowhow og fortrolige forretningsopplysninger (forretningshemmeligheter) mot ulovlig erverv, bruk og videreformidling. Heretter omtalt som forretningshemmelighetsdirektivet.

I den digitale tidsalder har kunnskapsbasert næringsliv blitt en enorm del av verdensøkonomien og arbeidstakermobiliteten er høyere enn noen gang.¹ Med økt arbeidstakermobilitet utfordres forretningshemmelighetsvernet. Arbeidstaker vil gjennom et ansettelsesforhold ofte få omfattende kunnskap og erfaringer om bedriftens produkter og produksjonsprosesser. Når arbeidstakeren bytter jobb, oppstår spørsmålet om i hvilken grad han står fritt til å benytte den kunnskap og erfaring han opparbeidet seg gjennom ansettelsesforholdet i ny jobb hos en annen bedrift.

Tilsvarende oppstår problemstillingen om hvem som kan bruke hva når to samarbeidspartnere avslutter et samarbeid og informasjonen utvekslet eller skapt mellom partene i seg selv er verdifull.²

Spørsmålet er særlig av praktisk betydning for ansatte og samarbeidspartnere i arbeidslivet som kan risikere straff og/eller erstatningsansvar dersom de anvender en annen bedrifts venede «forretningshemmelighet» på en urettmessig måte.³ Særlig innenfor kunnskapsbasert

---

¹ EU-kommisjonens konsekvensanalyse SWD (2013) 471 final, s. 158.

² Sandvik (2018) på s. 88 påpeker to de samme praktiske problemstillingene.

³ Forretningshemmelighetslovens §§ 8, 9 og 10.

næringsvirksomhet som teknologisentrerte bransjer, hvor høy bedriftsspesialisering er normalen og en stor andel av andre jobbmuligheter nettopp er hos konkurrerende bedrifter.

I nyere underrettspraksis har en mer abstrakt og uklar «sum av viten» blitt ansett som bedriftens vernede forretningshemmelighet. Dette medfører at arbeidstaker eller samarbeidspartner sin mulighet til å bruke denne «sum av viten» i etterfølgende virksomhet blir avskåret. Praksisen har gitt opphav til en ny forståelse av grensdragningen mellom hva som er tidligere arbeidstakers eller samarbeidspartners frie kunnskap og hva som er bedriftens vernede «forretningshemmelighet».⁴

«Summen av viten» som hevdes vernet består av en *sammensetning* av kunnskap og erfaringer tilknyttet et konkret produkt eller produksjonsprosess, som tidligere arbeidstaker eller samarbeidspartner husker fra sitt arbeid hos bedriften.⁵ En «sum av viten» skiller seg derfor fra de mer tradisjonelle forretningshemmelighetene som ofte er mer konkrete opplysninger som for eksempel oppskrifter, prosesser, formler eller algoritmer.

Det er vernet av denne «sum av viten» som forretningshemmelighet som er tema for oppgaven.

Den nye forretningshemmelighetsloven har kodifisert og samlet vilkårene for at opplysninger anses som vernede «forretningshemmeligheter». Vernet var tidligere fragmentarisk regulert i lovgivning⁶ og ulovfestet rett. Kodifiseringen reiser nye lovtolkningsspørsmål for anvendelsen av «sum av viten»-vernet, blant annet hvor den nedre grensen for hva «summen» kan inneholde skal trekkes etter § 2 (2)⁷ og hvor «hemmelig» summen av viten må være for å oppfylle vilkåret i § 2 (1) bokstav a.⁸

I tillegg har loven og direktivet i større grad vektlagt hensynet til arbeidstakermobilitet sammenlignet med tidligere rett, og det er uklart om og hvordan dette vil kunne påvirke vernet av en «sum av viten», som ligger i krysningen mellom bedriftens behov for vern og arbeidstakers rett til videre karriere.⁹

---

⁴ jf. forretningshemmelighetsloven § 2.

⁵ Mer utdypende om «summen» i kap. 3.2.

⁶ Lov 9. januar 2009 nr. 2 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår mv. (markedsføringsloven – mfl. 2009) §§ 28, 29, 48, og lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff (straffeloven) §§ 207 og 208.

⁷ Kap. 4.3.

⁸ Kap. 4.5.

⁹ Kap. 2.2.

1.2 Problemstillinger

Oppgavens overordnede problemstilling er å gi en rettsdogmatisk fremstilling av en «sum av viten» som rettslig vernet «forretningshemmelighet».

Opplysninger som defineres som «forretningshemmeligheter» vernes kun mot «urettmessig» tilegnelse, bruk eller formidling.¹⁰ Det er derfor tale om en to-delt vurdering, først om det foreligger en vernet «forretningshemmelighet» etter lovens definisjon i § 2 og deretter om det er gjort et «urettmessig» inngrep i denne etter § 3.

Hovedfokuset i oppgaven vil være analysen og drøftelsen av hva som ligger i «sum av viten»-begrepet og hva som skal til for at «summen» anses som en vernet «forretningshemmelighet» i lovens forstand. Det er disse problemstillingene som har voldt flest problemer i rettspraksis.

Den første hovedproblemstillingen er derfor å klarlegge hva som inngår i en «sum av viten» og hvilket rettskildemessig grunnlag vern av en «sum av viten» bygger på.

Den andre hovedproblemstillingen er å analysere og drøfte hvilke rettslige forutsetninger og kvalitative vilkår lovens § 2 oppstiller for at en «sum av viten» skal kvalifisere som «forretningshemmelighet», og dermed oppnå vern mot «urettmessig» inngrep.

Den tredje problemstillingen, som vil vies noe mindre plass enn de to hovedproblemstillingene, er hva som ligger i vilkåret om at bruken eller formidlingen av «summen» må være «urettmessig» etter lovens § 3. Vilkåret er hyppig omtalt som rettsstridsreservasjonen.¹¹

Rettsstridsvurderingen vil vi se er utpreget konkret, hvor en lang rekke momenter og interesser vil kunne hensyntas.¹² En uttømmende oversikt over innholdet i vurderingen vil derfor ikke kunne gis innenfor rammene av oppgaven. Vurderingen er heller ikke særskilt problematisert av domstolene i «sum av viten»-tilfellene, og en grundig fremstilling av vurderingens relevante momenter er allerede gitt av Irgens-Jensen i teorien.¹³

1.3 Avgrensninger

---

¹⁰ Jf. forretningshemmelighetslovens § 3.

¹¹ Irgens-Jensen (2010), s. 249 flg. og Lunde og Michaelsen (2019), s. 339 flg.

¹² Kap. 5.2.

¹³ Irgens-Jensen (2010), s. 249–346.

Det kan tenkes at en «sum av viten» vil kunne vernes mot inngrep etter andre rettsgrunnlag som mfl. 2009 § 25 om god forretningsskikk, § 30 sitt etterligningsvern, eller som immaterielle rettigheter.¹⁴ I den rettspraksis som foreligger bygges imidlertid vern av en «sum av viten» kun på forretningshemmelighetsvernet. Oppgaven avgrenses derfor til å behandle vern for en «sum av viten» etter forretningshemmelighetslovens bestemmelser.

Forretningshemmelighetsloven er deklarasjonsloven, og et mer omfattende vern av bedriftens opplysninger kan gjøres ved avtale. Dette er ikke sjeldent i praksis ved at taushetsforpliktelser, interne retningslinjer for håndtering av sensitiv informasjon og regulering av eierskap til arbeidstakers/samarbeidspartneres resultater reguleres i avtale.¹⁵ Derimot har man mange eksempler i praksis på at selv vidtgående avtaleklausuler tolkes dithen at de gir samme vern som loven.¹⁶ Oppgaven vil derfor behandle vernet slik det følger av loven.

Videre avgrenses mot de rent prosessuelle spørsmål som oppstår dersom urettmessig inngrep i en «sum av viten» anføres, samt straffesanksjonering, utmåling av erstatning og andre håndhevingsmidler.

Øvrige avgrensninger foretas løpende i oppgaven.

1.4 Rettskilder og metode

Den nye forretningshemmelighetsloven vil være den mest sentrale rettskilden da loven oppstiller vilkårene for at en «sum av viten» skal kunne regnes som «forretningshemmelighet», og vilkårene for hva som utgjør ulovlige «inngrep» i denne.

Lovens forarbeider i Prop.5 LS (2019-2020) vil gi vektige tolkningsbidrag da de inneholder grundige uttalelser om vilkårene for vern, rettsstridsreservasjonen, og direktivets innhold og betydning for norsk rett.

Forretningshemmelighetsvernet ble tidligere regulert i lov 16. juni 1972 nr. 47 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår (markedsføringsloven – mfl. 1972) § 7 og deretter i mfl. 2009 §§ 28 og 29. Den nye loven er i stor grad en kodifisering av tidligere rett.¹⁷ Forarbeider,

---

¹⁴ Retten synes å bygge på «sum av viten»-synspunkter under mfl. § 25 i LG-2016-44586 (KVX).

¹⁵ Irgens-Jensen (2010), s. 92.

¹⁶ Rt. 1964. s. 238 (Notflottør-dommen), LG-2013-162132 og LF-2020-92904 som gjaldt mfl. § 28.

¹⁷ Prop.5 LS (2019-2020) s. 24. Slik også mfl. 2009 var for mfl. 1972 jf. Ot.prp. nr. 55 (2007-2008) s. 206.

rettspraksis og teori som omtaler de eldre lovbestemmelsene vil derfor fortsatt være sentrale for tolkningen av forretningshemmelighetsvernet.

Derimot omtaler hverken den nye loven eller de nye forarbeidene «sum av viten», som gjør at rettspraksis vil kunne gis større rettskildemessig vekt ved analysen av vernet.

Forretningshemmelighetsvernet har sjeldent vært oppe for Høyesterett og det er et begrenset antall Høyesterettsdommer som behandler de problemstillingene denne oppgaven reiser, men hvor Høyesterettspraksis foreligger vil den gjøres rede for.

Derimot har underrettene behandlet en rekke saker om «sum av viten». Den rettskildemessige vekten av underrettspraksis er omdiskutert i teorien, og har ingen prejudikatsverdi.¹⁸ Dersom det kan påvises en entydig og festnet underrettspraksis bør det, i mangel på autoritative rettskilder og Høyesterettspraksis, likevel foreligge tungtveiende grunner for å fravike en slik praksis.¹⁹ Vurderingen av om en slik entydig underrettspraksis kan påvises vil vurderes konkret under de problemstillingene oppgaven reiser.

Juridisk teori om «sum av viten» er svært begrenset og «sum av viten»-vernet etter den nye forretningshemmelighetsloven er ikke behandlet.²⁰ Teorien vil likevel gi bidrag til forståelsen av tidligere rett.

Som nevnt gjennomfører loven EUs forretningshemmelighetsdirektiv. Direktivet skal harmonisere EUs beskyttelse av forretningshemmeligheter²¹, og Norge er gjennom EØS-avtalen forpliktet til å gjennomføre direktivet. I tråd med presumsjonsprinsippet²² vil direktivets artikler, formål og bærende hensyn være sentrale tolkningsfaktorer ved fastleggingen av forretningshemmelighetsvernet etter gjeldende norsk rett. Direktivets fortale (heretter «fortalen») vil anvendes flere steder da den gir uttrykk for direktivets bærende hensyn og begrunnelse.

Praksis fra EU-domstolen vil derfor også være relevant for tolkningen av vernet, men på grunn av direktivets unge alder foreligger det ingen relevant praksis for «sum av viten»-vernet.

---

¹⁸ Nygaard (2004) s. 210 med videre henvisning til Fleischer (1998) s. 269 flg.

¹⁹ Irgens-Jensen (2010), s. 116.

²⁰ Kun Sandvik (2018) behandler «sum av viten» særskilt.

²¹ Direktivets fortale avsnitt 14 og 22.

²² Se f.eks. Rt. 2000 s.1811 P.

1.5 Videre disposisjon

For å forstå hvordan «sum av viten» plasserer seg i relasjon til de mer tradisjonelle forretningshemmelighetene vil det først i kapittel 2 gis en oversikt over forretningshemmelighetsvernets hensyn, forholdet til immaterialretten og noen sentrale begreper.

Oppgavens kapittel 3 vil først forsøke å svare på den første hovedproblemstillingen om hva som ligger i en «sum av viten» og deretter om det er rettslig grunnlag for å verne «summen».

Deretter i kapittel 4 drøftes den andre hovedproblemstillingen om hvilket innhold vilkårene i § 2 har, og hva som kreves for at en «sum av viten» skal oppfylle vilkårene og kvalifisere til «forretningshemmelighet».

I kapittel 5 vil det redegjøres for innholdet i rettsstridsvurderingen og hvordan vilkårene for vern av «summen av viten» i § 2 påvirker vurderingen.

Avslutningsvis i kapittel 6 vil det gjøres noen avsluttende bemerkninger i lys av oppgavens drøftelser og konklusjoner.

2 Forretningshemmelighetsvernet

2.1 Innledning

Formålet med kapittel 2 er å gi en kort innføring i begrunnelsen bak forretningshemmelighetsvernet og plassere vernet i en rettslig kontekst.

I kapittel 2.2 vil de bærende hensyn som taler for og mot vern av forretningshemmelighet presenteres, hvor vi vil se at de motstridende hensynene kolliderer ved spørsmålet om en «sum av viten» kan vernes. Dette vil danne bakteppet for problemstillingene i kapittel 3,4 og 5.

Deretter vil forretningshemmelighetsvernet omtales i relasjon til immaterielle rettigheter i kapittel 2.3.

I kapittel 2.4 vil det gis en kort begrepsavklaring for de sentrale begreper oppgaven vil benytte seg av.

2.2 Vernets begrunnelse og hensyn

Lov om vern av forretningshemmeligheter § 1 fastsetter at lovens formål er å «sikre innehavere av forretningshemmeligheter vern mot urettmessig tilegnelse, bruk og formidling av hemmeligheten». Ordlyden gir klart uttrykk for at det er interessene til innehaver av forretningshemmeligheten som er den bærende begrunnelsen for vernet.

Loven er ifølge forarbeidene ment å innebære en styrking av forretningshemmelighetsvernet.²³ Særsilt trekkes insentivhensynet frem i både fortalen og forarbeidene som begrunnelsen for vernet.²⁴ Forretningshemmelighetsvernet gir bedrifter sikkerhet for at deres sensitive opplysninger som hemmeligholdes ikke kommer deres konkurrenter urettmessig til gode. Sikkerheten som forretningshemmelighetsvernet gir for at bedriftene selv får nyte den økonomiske avkastningen fra investeringer i forskning og utvikling (FoU) ved å være først ute, medfører insentiver til å investere i FoU.

---

²³ Prop.5 LS (2019-2020) s. 5

²⁴ Fortalens avsnitt 1, 3, 4 og 8 og Prop.5 LS (2019-2020) s. 5

Forarbeidene og fortalen fremhever også formålet om å øke innovasjon og utvikling.²⁵ Dersom bedriftene har insentiver til investering i FoU vil dette også fremme innovasjon og utvikling i samfunnet, da teknologiutviklingen fremskyndes.

Et sterkere vern sikrer også at bedrifter «tvinges» til å både utvikle og anvende løsninger som er konkurransedyktige i bransjen, og heller ikke snylter eller stjeler til seg sensitive opplysninger fra konkurrentene. Et sterkere vern vil derfor drive "sunn konkurranse"²⁶ og innovasjonen på området videre.²⁷

Flere grunnleggende hensyn taler imidlertid mot et sterkt vern.

Dersom forretningshemmeligheter gis for sterk rettsbeskyttelse vil det kunne gi bedrifter et vern som i stor grad tilsvarer en «monopolartet beskyttelse».²⁸ En slik rettsposisjon vil kunne hindre innovasjon og sunn konkurranse ved at bedrifter avskjæres fra å rettmessig bygge på hverandres teknologiske fremskritt.

Mer tungtveiende er hensynet til arbeidstakermobilitet, som fremheves av både forarbeidene og direktivet.²⁹ Det klare utgangspunkt er at arbeidstaker står fritt til å velge ny arbeidsgiver og til å benytte seg av sine alminnelige erfaringer og ferdigheter i konkurrerende virksomhet. Dette kommer klart til uttrykk i direktivets art. 1 nr. 3 som fastslår at forretningshemmelighetsvernet ikke skal forstås slik at det begrenser arbeidstakermobiliteten.

Hensynet kommer på spissen for «sum av viten», hvor grensen mellom bedriftens vernede «sum» og de ikke-vernede opplysninger som ansatte og samarbeidspartnere står fritt til å bruke, er høyst uklar. «Summen» vil vi se består av kunnskap og erfaringer tidligere ansatte og samarbeidspartnere husker fra sitt tidligere arbeid, og det kan da være utfordrende treffe den riktige balanse av vernet for ikke å gi et for bredt vern som vanskeliggjør arbeidstakeres videre karrieremuligheter.

Konsekvensen av at vern tilkjennes er at man avskjærer tidligere arbeidstakere og samarbeidspartnere fra å benytte denne kunnskapen og erfaringen de husker fra arbeidet sitt. Dette kan medføre ineffektiv ressursbenyttelse og skade samfunnsinnovasjonen ved at

---

²⁵ Fortalen avsnitt 2, 3, 4 og 8. Prop.5 LS (2019-2020) s. 5.

²⁶ Prop.5 LS (2019-2020) s. 5.

²⁷ COM (2013) 813 final, s. 3

²⁸ Irgens-Jensen (2010) s. 144

²⁹ Se fortalens avsnitt 3, 13, 14, 21 og 34. Prop.5 LS (2019-2020) s. 54

arbeidstakere og samarbeidspartnere kun kan benytte seg av den kunnskap de besitter i den virksomhet de ervervet denne.³⁰

Arbeidstakere vil også kunne være hindret i å finne nytt arbeid i samme bransje, ettersom bedriftene vil unngå å ansette arbeidstakere i frykt for at de bærer på konkurrentens vernede forretningshemmeligheter, og vil kunne pådra virksomheten erstatningsansvar overfor den ansattes tidligere arbeidsgiver.

Tilsvarende vil arbeidstakere selv kunne avstå fra å ta nytt arbeid i samme bransje i frykt for at erstatningskrav vil kunne fremmes av tidligere arbeidsgiver for inngrep i deres «forretningshemmelighet».

Imidlertid vil også bedriften ha et særskilt behov for at arbeidstakere ikke fritt kan ta med seg alt de husker av informasjon som tilhører bedriften når ansettelsesforholdet opphører, over til konkurrerende virksomheter som kan skade bedriftens konkurransevne eller påføre de økonomiske tap.

Det synes derfor klart at man ved fastleggningen av «sum av viten»-vernets rekkevidde må finne en balanse gjennom å avveie begrunnelsen for vernet opp mot de hensyn som taler mot vern, og da særlig arbeidstakermobiliteten.

2.3 Forholdet til immaterialretten

Ved første øyekast kan forretningshemmelighetsvernet synes å ha mye til felles med de tradisjonelle immaterielle rettighetene, herunder patentrettigheter og opphavsrettigheter som begge gir innehaveren mulighet til å få enerett over kunnskap.

Forretningshemmelighetsvernet gir derimot ikke en enerettighet. Fortalens avsnitt 16, som de norske forarbeidene støtter seg på, presiserer at for å fremme innovasjon og fri konkurranse, skal ikke direktivet «skabe nogen form for eneret til knowhow eller opplysninger, der er beskyttet som forretningshemmeligheder».³¹ Det kreves ingen registrering for å oppnå rettslig vern slik det gjør for patenter, da forretningshemmelighetsvernet oppstår når forretningshemmeligheten skapes og varer så lenge opplysningen defineres som en «forretningshemmelighet» etter loven. Forretningshemmelighetsvernet beskytter kun mot andres «urettmessige» inngrep i den vernede

---

³⁰ Irgens-Jensen (2010), s. 156.

³¹ Prop.5 LS (2019-2020) s. 22

kunnskapen, i motsetning til de mer tradisjonelle immaterialrettighetene som gir eneretter. Andre bedrifter står derfor fritt til å gjøre en uavhengig oppdagelse og utnyttelse av samme informasjon eller å komme frem til samme kunnskap gjennom «omvendt utvikling».³²

2.4 Begrepsavklaring

2.4.1 «Forretningshemmelighet»

Hva som utgjør en «forretningshemmelighet» er definert i forretningshemmelighetslovens § 2, og er i all hovedsak en videreføring av tidligere rettstilstand og forståelsen av bedriftshemmelighetsbegrepet.³³

«Forretningshemmelighet» defineres i § 2 (1) som en «opplysning» som ikke er «allment kjent eller lett tilgjengelig», er av «kommersiell verdi fordi de er hemmelige» og som innehaveren av opplysningen har «truffet rimelige tiltak» for å holde hemmelig. Det stilles dermed tre kvalitative krav for at en «opplysning» skal utgjøre en «forretningshemmelighet».

Videre avgrenser § 2 (2) «forretningshemmeligheter» fra å omfatte «alminnelige erfaringer og ferdigheter som en arbeidstaker har tilegnet seg under et ansettelsesforhold».

Med «forretningshemmeligheter» i denne oppgaven menes derfor de opplysninger som oppfyller vilkårene i lovens § 2 og dermed er vernet mot «urettmessig» inngrep.³⁴

For at en «sum av viten» skal kunne beskyttes må den derfor anses som bedriftens «forretningshemmelighet». «Summen» må da oppfylle de kumulative vilkårene i § 2 og heller ikke bestå av arbeidstakers «alminnelige erfaringer og ferdigheter» jf. § 2 (2). Hva som skal til for at en «sum av viten» oppfyller disse vilkårene vil drøftes i kapittel 4.

Dette forutsetter imidlertid at loven åpner for vern for en «sum av viten» og at det foreligger rettslig grunnlag for å vern. Dette vil være problemstillingen i kapittel 3.3.

2.4.2 Knowhow

---

³² Dette fremgår også direkte av direktivets art. 3 nr. 1 bokstav a.

³³ Prop.5 LS (2019-2020), s. 24.

³⁴ Forretningshemmelighetslovens §§ 3 og 4.

Både direktivet og forarbeidene til forretningshemmelighetsloven legger begge klart til grunn at også informasjon som kategoriseres som knowhow kan oppnå vern som «forretningshemmelighet» etter de alminnelige vilkårene.³⁵

Knowhow defineres i Rt. 1964 s. 238 (Notflottør-dommen) som «den samling av tekniske detaljer, kunnskaper og erfaringer som samlet kan være avgjørende for en bedrifts konkurransevne, men som hver for seg kan synes ubetydelige».³⁶ I de nye forarbeidene omtales knowhow som «kunnskaper og erfaring som er resultatet av forsøk på å beherske teknikken».³⁷

Eksempler på knowhow synes derfor å være kunnskap og erfaringer av mer teknisk art som er noe mer enn den allmenne tekniske viten, men som fortsatt ikke kvalifiserer til «forretningshemmelighet». Dette kan være kunnskap omkring materialvalg, produksjonsprosesser og fremgangsmåter for å anvende et produkt på en ønsket måte som man opparbeider seg gjennom en yrkeskarriere.

I forarbeidene og teorien legges det nå til grunn at knowhow også omfatter forretningsopplysninger slik som kunnskap om kundelister, markedsopplysninger og annen merkantil informasjon.³⁸

Knowhow kan også utgjøre negativ knowhow; opplysninger om hva som ikke fungerer, oppnådd gjennom prøving og feiling.³⁹ For eksempel hvilke materialvalg eller produksjonsprosesser som gir uønskede resultater eller fungerer dårligere enn andre. Slik negativ knowhow vil vi se utgjør en stor del av den «sum av viten» en bedrift hevder vernet som «forretningshemmelighet».⁴⁰

2.4.3 Allmenn viten

I forarbeidene til forretningshemmelighetsloven uttaler departementet at kravet til at informasjonen er «hemmelig» i § 2 (1) bokstav a er «ment å avgrense mot allmenn viten».⁴¹

---

³⁵ Prop.5 LS (2019-2020) s. 6 og 19, og forretningshemmelighetsdirektivets fulle tittel som viser til «fortrolig knowhow».

³⁶ Notflottør-dommen s. 243.

³⁷ Prop.5 LS (2019-2020) s. 19.

³⁸ Prop.5 LS (2019-2020) s. 20, og Lunde (2001) s. 365.

³⁹ F.eks. LG-2003-8617, LF-2020-92904 og Irgens-Jensen (2010) s. 269–271.

⁴⁰ Kap. 3.2.

⁴¹ Prop.5 LS (2019-2020), s. 18.

Allmenn viten vil derfor brukes om informasjon som ikke anses «hemmelig» og følgelig ikke kan vernes som «forretningshemmelighet» jf. § 2. Forståelsen samsvarer med Notflottørdommen hvor «allmen teknisk viten» ble brukt om de opplysninger som ikke kvalifiserer til vern.⁴² Hvor grensen mot den allmenne viten nærmere skal trekkes, vil analyseres og drøftes i kapittel 4.5.

---

⁴² Dommens s. 243.

3 Sum av viten

3.1 Innledning

«Sum av viten»-begrepet er domstolskapt og har ikke forankring i verken lovtekst, direktiv eller forarbeider. Selv om «sum av viten»-begrepet er omtalt i en rekke underrettsavgjørelser, er det fortsatt uklare grenser for *hva* «summen» består av. En forutsetning for å kunne vurdere om en «sum av viten» oppfyller vilkårene for vern i § 2 er at «summens» innhold er klarlagt.

I kapittel 3.2 vil det derfor analyseres hva som utgjør «summen» i «sum av viten».

Ettersom begrepet er domstolskapt kan det også stilles spørsmål om det etter implementeringen av den nye loven er rettskildemessig grunnlag for å verne en «sum av viten». Dette vil behandles i kapittel 3.3.

3.2 “Summen” i “sum av viten”

Selv om «sum av viten» er domstolskapt, har Høyesterett på nåværende tidspunkt ikke behandlet vernet av en «sum av viten».⁴³ Spørsmålet om en «sum av viten» kan vernes som forretningshemmelighet har derimot vært oppe i en rekke avgjørelser fra underrettene, som har forsøkt å klarlegge innholdet i «summen». I denne rekken avgjørelser finner vi Roxar I⁴⁴, Scanmar⁴⁵, Roxar II⁴⁶, TCO⁴⁷, Vensafe⁴⁸, Efkon-saken⁴⁹, Lakselus⁵⁰ og senest Devico.⁵¹ Avgjørelsene vil i det følgende bli omtalt med populærnavn.

Av underrettsavgjørelsene kan det utledes en del fellestrekk. Først vil jeg se nærmere på i hvilken faktisk situasjon en «sum av viten» i praksis er blitt påberopt som vernet «forretningshemmelighet». Deretter vil redegjøres for hva «summen» som påstås vernet består av.

---

⁴³ Flere anker til Høyesterett har blitt nektet fremmet, bl.a. i LG-2013-162132 (TCO) og LF-2020-92904 (Devico). Se HR-2015-1803-U og HR-2021-1480-U.

⁴⁴ LG-2003-8617.

⁴⁵ LA-2004-60570.

⁴⁶ TSTAV-2006-56178-2.

⁴⁷ LG-2013-162132.

⁴⁸ LB-2013-20938.

⁴⁹ TSTRO-2013-35317.

⁵⁰ Oslo tingretts dom av 3. mars 2016. Anket til LB-2016-99968, men lagmannsretten viser til tingrettens dom for drøftelsen av «sum av viten».

⁵¹ LF-2020-92904.

3.2.1 I hvilke tilfeller påstås en “sum av viten” å utgjøre en vernet «forretningshemmelighet»?

Rettspraksis viser at «sum av viten» hevdes vernet som «forretningshemmelighet» i et bestemt typetilfelle.

Twisten oppstår når en bedrift mener deres produkt eller prosess er urettmessig etterlignet av en tidligere ansatt eller samarbeidspartner i konkurrerende virksomhet.⁵² Det vises da til at den eksansatte eller tidligere samarbeidspartneren rettstridig har benyttet bedriftens vernede «sum av viten», til å utarbeide det konkurrerende produktet eller prosessen.

Det må allerede her presiseres at det ikke er anskaffelsen av «summen» som bedriften påstår krenker deres rett. Kunnskapen og erfaringene i «summen» har arbeidstaker eller samarbeidspartner oppnådd på lovlig måte gjennom sitt normale arbeid for bedriften som påstår å inneha forretningshemmeligheten. Det er det den *etterfølgende bruken* av «summen» til å fremstille det konkurrerende produktet eller prosessen, som påstås å utgjøre det ulovlige inngrepet.⁵³

3.2.2 Hva består «summen» av?

Spørsmålet blir så hva den påstått vernede «sum av viten» består av.

En «sum» av noe må forutsetningsvis inneholde mindre enkeltdeler. For «sum av viten» vil dette være enkeltopplysninger som hver for seg ikke oppfyller vilkårene for å kvalifisere som «forretningshemmelighet» i § 2 og dermed vernes. Først da vil det være relevant å vurdere om enkeltopplysningene *samlet sett og i sammenheng*, kan vernes som en «sum av viten».⁵⁴

Gjennom «sum av viten»-vernet vil man derfor kunne få vern for knowhow og allmenn viten som hver for seg ikke kvalifiserer til bedriftens «forretningshemmelighet», men hvor sammensetningen av disse oppfyller vilkårene for vern i § 2.

Denne ubeskyttede knowhow og allmenn viten kan sett i sammenheng ha stor innvirkning på bedriftens konkurranseposisjon. For eksempel ved at «summen» består av opplysninger og erfaringer som gir bedriften et stort fortrinn i produksjonshastighet. Dette kan være

---

⁵² Sandvik (2018), s. 91. med henvisning til Roxar I, Roxar II, Scanmar, Vensafe og TCO.

⁵³ Dette fremgår bl.a. uttrykkelig i rettsstridsvurderingen i TCO-dommen.

⁵⁴ Sandvik (2018) s. 92

opplysninger om hvilke materialer og deler som bør velges i et mylder av alternativer, og hvilken konkret kombinasjon av disse som gir høyest produksjonshastighet. Spørsmålet om «summen» har vern eller ikke, vil derfor kunne være av stor praktisk og økonomisk betydning for bedriften.

At det er verdien og hemmeligholdet i *sammenstillingen* av kunnskapene og erfaringer som gir behov for vern er noe av det som skiller «sum av viten» fra de mer «tradisjonelle» konkrete og avgrensede forretningshemmelighetene. Som for eksempel oppskriften på Coca-Cola eller fysiske tegninger som viser konkrete tekniske løsninger eller produktsammensetninger.

«Summen» knyttes i praksis til kunnskap og erfaringer rundt *et konkret produkt eller en teknisk prosess*.⁵⁵ Kunnskapene og erfaringene er ofte, men ikke utelukkende av teknisk art. Eksempler er blant annet en «sum av viten» bestående av kunnskap og erfaringer om en flerfasemåler⁵⁶, en vareautomat⁵⁷ og et kjernebor.⁵⁸

Videre viser rettspraksis at kunnskapene og erfaringene i «summen» består av den *akkumulerte kunnskap og erfaring* som oppstår gjennom utviklingen av produktet eller prosessen.⁵⁹ Dette kan for eksempel være kunnskap om hvilke materialer man bør velge for å oppnå et ønsket resultat og hvilken kombinasjon av kjente komponenter som gir best resultater. Særlig negativ knowhow opparbeidet gjennom «prøving og feiling» fremheves som vernet i «summen».⁶⁰

«Sum av viten» anføres som en samlebetegnelse for denne akkumulerte kunnskapen for å fremheve den indre sammenhengen kunnskapene og erfaringene har. Saksøker vil da bruke «sum av viten»-begrepet som en samlepost for hva han mener er vernet, istedenfor å nærmere konkretisere enkeltopplysningene som han samlet sett mener utgjør den vernede «forretningshemmeligheten» hans.⁶¹

Det som gjør at en «sum av viten» i størst grad skiller seg fra de typiske forretningshemmeligheter er at «summen» som hevdes vernet består av en samling kunnskap og erfaringer som tidligere ansatte og samarbeidspartnere husker fra sitt arbeid for

---

⁵⁵ Om dette er et vilkår for vern drøftes i kapittel 4.4.

⁵⁶ Roxar I

⁵⁷ Vensafe

⁵⁸ Devico.

⁵⁹ Bl.a. Roxar I, Roxar II, Scanmar, Vensafe, TCO og Devico.

⁶⁰ Se Roxar I, Roxar II, TCO, Vensafe og Devico.

⁶¹ Dette vil vi se ikke er uproblematisk i kap. 4.3 og 4.4.

virksomheten. Det er altså tale om en rekke opplysninger i hukommelsen deres, i motsetning til de mer tradisjonelle konkrete forretningshemmelighetene.

Hva som kan vernes under en «sum av viten» må derfor avgrenses med hensyn til særlig arbeidstakermobiliteten og utgangspunktet om fri konkurranse. Lovgiver har forsøkt denne avveilingen med definisjonen i lovens § 2 og «urettmessighets»-reservasjonen i §§ 3 og 4. Bestemmelsene vil utgjøre de skranker som begrenser hva en vernet «sum av viten» kan omfatte og noe nærmere redegjørelse for hva «summen» består av kan vanskelig gis generelt, da dette vil bero på den konkrete sak.

3.3 Rettslig grunnlag for å verne en “sum av viten”

Det første spørsmålet som da oppstår, er om § 2 og de øvrige rettskilder gir rettskildemessig grunnlag for å verne en «sum av viten».

Forretningshemmelighetsloven § 2 fastsetter at kun «opplysninger» kan gis vern som «forretningshemmelighet». Ordlyden oppstiller ikke noe krav til at informasjonen må være fysisk nedtegnet, slik at informasjon arbeidstakere og samarbeidspartnere husker fra tidligere arbeid også vil omfattes.

Paragraf 2 (1) bokstav a viser til at opplysningene kan være «hemmelige [...] slik de er satt sammen eller ordnet». Ordlyden tilsier at også informasjonssammensetninger slik som en «sum av viten» vil kunne være «hemmelige» og slik kvalifisere som «forretningshemmelighet».

Dette støttes også av forarbeidene som uttaler at verdien i en forretningshemmelighet også kan ligge i selve sammenstillingen av kjent informasjon.⁶²

Forretningshemmelighetslovens forarbeider omtaler ikke selve «sum av viten»-begrepet, men viser til at § 2 «i all hovedsak» skal videreføre tidligere gjeldende rett.⁶³ Dersom en «sum av viten» ble vernet etter tidligere mfl. § 28 vil forarbeidsuttalelsen tale for at en «sum av viten» også bør vernes etter forretningshemmelighetslovens § 2.

Vern for en «sum av viten» ble først tilkjent i Roxar I-avgjørelsen. Saken gjaldt spørsmål om to tidligere ansatte hadde brutt mfl. § 28 ved å rettsstridig benytte sin tidligere arbeidsgivers

---

⁶² Prop.5 LS (2019-2020) s. 119

⁶³ Prop.5 LS (2019-2020) s. 24.

vernede «sum av viten» til å utvikle et konkurrerende produkt. Lagmannsretten mente at vern for en «sum av viten» hadde støtte i Høyesterett sine avgjørelser i Rt. 1964 s. 228 (Notflottør) og Rt. 1997 s. 199 (Cirrus).

I ettertid av Roxar I har man, slik vi så i kapittel 3.2, fått en lang rekke avgjørelser fra underrettene som alle fastsetter at «sum av viten» i prinsippet kunne vernes som forretningshemmelighet etter mfl. § 28.

Avgjørelsene er fra underrettene, og har derfor ikke prejudikatsverdi. Høyesterett har derimot aldri selv tatt stilling til «sum av viten»-vernet, og det finnes derfor ikke noe avklarende prejudikat. Underrettspraksisen må på dette tidspunkt sies å være høyst entydig på at man prinsipielt kan få vern for en «sum av viten» etter de alminnelige vilkår. Det bør da kreves relativt klare rettskildemessige holdepunkter for å fravike den entydige underrettspraksisen.⁶⁴

Roxar I-avgjørelsen er kritisert i teorien av Sandvik for å bygge på en feiltolkning av begge Høyesterettsavgjørelser, men forfatteren konkluderer med at vern for en sum av viten ikke kunne utelukkes etter mfl. § 28 på bakgrunn av den entydige underrettspraksisen.⁶⁵

Direktivet har ingen uttrykkelige bestemmelser som regulerer hva en tidligere ansatt kan bruke av opplysninger han har lovlig tilegnet seg under ansettelsesforholdet, etter forholdets opphør. Så lenge det ikke foreligger en konkurranseklausul, konfidensialitetsavtale eller andre avtalerettslige grunnlag som begrenser bruk av forretningshemmeligheten. Etterfølgende vern for disse opplysningene må derfor gis nasjonalt.⁶⁶

I alle tilfeller vil det på denne bakgrunn ikke være tilstrekkelige holdepunkter for å kunne utelukke et vern av en «sum av viten» i lys av lovens ordlyd og den tidligere rettstilstanden som følger av underrettspraksis og teori, som forarbeidene gir uttrykk for at er ment videreført. Det må derfor anses å foreligge tilstrekkelige rettskildemessige holdepunkter for å verne en «sum av viten» som «forretningshemmelighet» etter de alminnelige vilkårene i § 2.

Mer uklart er hvordan grensen mellom bedriftens vernede «sum av viten» og tidligere arbeidstakers eller samarbeidspartners frie erfaringer og kunnskaper skal trekkes etter

---

⁶⁴ Kap. 1.4 og Irgens-Jensen (2010) s. 116.

⁶⁵ Sandvik (2018) s. 103. Tilsvarende konklusjon i Lunde og Michaelsen (2019) s. 335, men uten noe nærmere drøftelse.

⁶⁶ Med tilsvarende oppfatning, men kritisk til at direktivet ikke regulerer denne viktige gruppen informasjon er Domeij (2020) s. 161 flg.

forretningshemmelighetslovens § 2. Dette har vi sett vil bero på om «summen» oppfyller vilkårene i bestemmelsen. Det er dette som vil være det videre temaet i kapittel 4.

4 Vilkårene for vern av en «sum av viten»

4.1 Innledning

I kapittel 3.3 konkluderte vi med at «sum av viten» vil oppnå vern etter de alminnelige vilkårene i § 2. I kapittel 4 vil det derfor gjøres rede for innholdet i vilkårene i § 2 de lege lata.

Det vil i kapittel 4.2 kort klargjøres hva som ligger i inngangsvilkåret om at det kun er «opplysninger» som kan gis vern etter forretningshemmelighetsloven.

Deretter i punkt 4.3 vil det sees nærmere på hvordan den nedre grensen i § 2 (2) for hva som er arbeidstakers «alminnelige erfaringer og ferdigheter» og som ikke vernes av loven, skal trekkes opp mot den «sum av viten» som loven verner om etter § 2.

En forutsetning for å vurdere om «summen» oppfyller de tre kvalitative vilkårene i § 2 (1) er at den er identifisert og konkretisert i den grad at domstolen kan subsumere «summen» opp mot lovens vilkår. Hvor langt et slikt krav til konkretisering kan strekkes vil drøftes i kapittel 4.4.

Deretter vil de øvrige kumulative vilkårene for vern av en «sum av viten» i § 2 (1) bokstav a til c behandles i kap. 4.5 til 4.7, hvor fokuset rettes mot de særskilte lovtolkningsspørsmålene som oppstår for «sum av viten»-tilfellene. Særlig hva man kan oppstille av minimumskrav til hvor «hemmelig» «summen» må være for å få vern.

Avslutningsvis vil det i kapittel 4.8 gis en sammenfatning av funnene i kapittel 4.

4.2 «Opplysninger»

I kapittel 3.3 så vi at «opplysninger» også omfatter en «sum av viten», og ikke utgjør noen absolutt skranke mot vern.

Det kan reises spørsmål om vilkåret setter begrensninger for hvilken «sum av viten» som kan vernes, i form av hva «summen» kan bestå av. De avgrensningene som er antatt å følge av ordlyden i «opplysninger» vil følge av § 2 sine øvrige vilkår, og forarbeidene slår derfor fast at det er en «smakssak» hvorvidt avgrensningene knyttes til «opplysninger» eller de andre

vilkårene i § 2.⁶⁷ Avgrensningene av hva som kan vernes vil i denne oppgaven av hensyn til fremstillingens ryddighet behandles etter de øvrige vilkårene i § 2.

4.3 Den nedre grensen mot «alminnelige erfaringer og ferdigheter» i § 2 (2)

4.3.1 Rettslig utgangspunkt

Forretningshemmelighetsloven § 2 (2) fastsetter at de «alminnelige erfaringer og ferdigheter som en arbeidstaker har tilegnet seg under et ansettelsesforhold» ikke kan utgjøre en «forretningshemmelighet».

Den nedre grensen for hva som kan vernes i § 2 (2) vil derfor ikke komme tidligere samarbeidspartnere eller konsulenter til gode, forutsatt at parten ikke anses som «arbeidstaker».⁶⁸

Grensedragningen i § 2 (2) er særlig relevant for «sum av viten» ettersom «summen» består av lite konkretiserte opplysninger som befinner seg i arbeidstakers hode. «Summen» kan da være høyst vanskelig å skille fra arbeidstakerens «alminnelige erfaringer og ferdigheter» i § 2 (2) som ikke kan vernes som bedriftens «forretningshemmelighet». For «sum av viten» innebærer avgrensningen at ingen deler av «summen» kan inneholde arbeidstakers «alminnelige erfaringer og ferdigheter».

Spørsmålet videre er hvor grensen mot arbeidstakers «alminnelige ferdigheter og erfaringer» skal trekkes.

Ordlyden av «erfaringer og ferdigheter [...] tilegnet under et ansettelsesforhold» peker mot de mer generelle lærdommer og fremgangsmåter en arbeidstaker opparbeider seg i et yrkesliv. Noe klart skille mellom hva som er «erfaringer» og hva som er «ferdigheter» synes vanskelig å utlede av ordlyden, og hverken forarbeidene eller direktivet oppstiller noe tydelig skille mellom

---

⁶⁷ Prop.5 LS (2019-2020) s. 20.

⁶⁸ «Arbeidstaker» er ikke nærmere definert i hverken loven, forarbeidene eller direktivet. Arbeidstakerdefinisjonen i lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven) § 1-8 (1) må antas å regulere spørsmålet.

dem. Avgjørende for avgrensningen synes derfor å være om erfaringene og ferdighetene er «alminnelige».

Den naturlig språklige forståelsen av «alminnelige» gir få holdepunkter for hvor grensen for skal trekkes, men synes å peke på at de erfaringer og ferdigheter som tilhører fagets allmenne viten ikke kan vernes. Ordlyden synes derfor å bære likheter med vilkåret i § 2 (1) bokstav a om at opplysningen må være ikke kan være «allment kjent».⁶⁹

Også de ferdigheter og erfaringer som er av svært personlig art synes å falle innenfor ordlyden da de er naturlige å omtale som «arbeidstaker» sine tilegnede alminnelige lærdommer og ikke bedriftens forretningshemmeligheter.

Videre legger ordlyden opp til en konkret vurdering av om den påstått vernede opplysningen inneholder slike alminnelige erfaringer og ferdigheter.

Avgrensningen anses i forarbeidene for å være en kodifisering av tidligere rettstilstand.⁷⁰ Departementet viser i forarbeidene til at formålet med § 2 (2) er at hensynet til arbeidstakermobilitet og arbeidstakers rett til å bruke sine erfaringer og ferdigheter skal komme tydeligere frem sammenlignet med den tidligere rettstilstanden.⁷¹

Avgjørende for om vilkåret er oppfylt er etter forarbeidene om opplysningene «til en viss grad kan konkretiseres», og i dette ligger at opplysningene må kunne «overføres mellom personer eller lagres på et eksternt medium».⁷²

Forarbeidene presiserer at det ikke er noe krav om at kunnskapen og erfaringen faktisk er blitt konkretisert slik, men at den *kan* det.⁷³ «Summen av viten» som arbeidstaker husker fra sin tidligere jobb vil derfor ikke omfattes av § 2 (2), dersom den vil kunne konkretiseres i den grad forarbeidene krever.

Begrunnelsen for vurderingstemaet synes etter forarbeidene å være at kunnskap og erfaringer som ikke kan løsriveres arbeidstaker gjennom instruksjon eller lagring på et eksternt medium, vil

---

⁶⁹ Kap. 4.5.

⁷⁰ Prop.5 LS (2019-2020) s. 120.

⁷¹ Prop.5 LS (2019-2020) s. 54 og 120.

⁷² Prop.5 LS (2019-2020) s. 120.

⁷³ Prop.5 LS (2019-2020) s. 120.

anses for å være av en slik personlig og/eller generell fagmessig art at de vil være kunstige å omtale som bedriftens verneverdige informasjonsbase.⁷⁴

Ved de ekstreme tilfeller kan skillet være nokså klart. Ferdigheter og erfaringer rundt hvordan grunnleggende fysiske prinsipper fungerer i praksis og generelt kan anvendes effektivt i bedriftssammenheng vil typisk være arbeidstakers alminnelige erfaringer og ferdigheter som han har opparbeidet gjennom et langt yrkesliv. Erfaringer og kunnskaper om hvordan disse grunnleggende fysiske prinsippene best kombineres og utnyttes til å produsere et konkret produkt vil derimot raskt kvalifisere som bedriftens «forretningshemmelighet».⁷⁵

Slike mer klare tilfeller er derimot sjeldne, da de fleste arbeidsoppgaver krever en kombinasjon av lett overførbare og konkretiserte opplysninger bedriften vil verne om, og arbeidstakers generelle erfaringer og ubeskyttede knowhow fra yrket.⁷⁶ En forutsetning for å utnytte og kombinere de nevnte fysiske prinsipper i konkret produktutvikling er jo nettopp at arbeidstakeren har inngående erfaringer og kjennskap til prinsippene i utgangspunktet.

Skillet mellom informasjon som i tilstrekkelig grad kan konkretiseres, og opplysninger som ikke kan det har derfor vært lite til hjelp når grensen skal trekkes i praksis.⁷⁷ Det er derfor problematisk at forarbeidene viderefører det samme vurderingstemaet for § 2 (2) uten noen nærmere avklaringer. Dette vil nå illustreres ved en gjennomgang av rettspraksis.

4.3.2 Grensedragningen i rettspraksis

Høyesterett har selv ikke tatt stilling til hvor grensen trekkes, men underrettene har flere ganger forsøkt å behandle grensedragningen i tilknytning til «sum av viten» etter den nå opphevede markedsføringsloven § 28.⁷⁸ Etersom § 2 (2) er en kodifisering av tidligere ulovfestet avgrensning vil rettspraksis knyttet til grensedragningen etter markedsføringslovens regler vil være relevant for gjeldende rett.⁷⁹

---

⁷⁴ Prop.5 LS (2019-2020) s. 120.

⁷⁵ Eksempelet er inspirert av Roxar I-avgjørelsen.

⁷⁶ Domeij (2020) s. 153.

⁷⁷ Irgens-Jensen (2018) s. 526

⁷⁸ Bl.a. Roxar I, Roxar II, TCO og Devico.

⁷⁹ Prop.5 LS (2019-2020) s. 120.

Av den praksis som foreligger kan det utledes to særlig problematiske aspekter ved grensedragningen mellom en vernet «sum av viten» og arbeidstakers «alminnelige erfaringer og ferdigheter».

For det første har man eksempler på at vurderingen om opplysningen er tilstrekkelig konkretiserbar, oppstilles som et utgangspunkt, men glir over i en vurdering av om informasjonen er tilstrekkelig «hemmelig», nå fastsatt i § 2 (1) bokstav a.⁸⁰ Dette skyldes nok avgrensningen i § 2 (2) sin likhet til «allment kjent»-vurderingen, og at avgrensningen tidligere ikke fulgte uttrykkelig av lovteksten i mfl. § 28.

En slik fremgangsmåte er problematisk da hensynet til arbeidstakermobilitet vil ha en svært tilbaketrukket rolle i å yte motstand mot at «summen» kvalifiserer som vernet «forretningshemmelighet». Fremgangsmåten vil derfor være vanskelig å harmonisere med målsetningen om både at hensynet til arbeidstakermobilitet skal komme tydeligere frem med lovens § 2 (2), og i å oppnå balanse mellom de motstridende interesser.⁸¹

For det andre er har man eksempler på at grensen ikke oppstilles under spørsmålet om «summen» kan vernes, men at hensynet til arbeidstakermobilitet, begrunnelsen for avgrensningen i § 2 (2), heller anvendes som et argument i rettsstridsvurderingen mot at saksøkers rettigheter er krenket.⁸²

Å forskyve hensynet til arbeidstakermobilitet og skillet mellom arbeidstakers frie erfaring og hva som vernes som «forretningshemmelighet» over i rettsstridsvurderingen er derimot ikke uproblematisk. Dette svekker forutberegneligheten for partene og åpner for mer skjønnsmessige vurderinger som i verste fall kan ende med straffeansvar.⁸³ Særlig når lovgiver nå klart har oppstilt avgrensningen som en del av *hva* som kan vernes som «forretningshemmelighet» i § 2, og ikke under hvilken bruk som er «urettmessig».

4.3.3 Betydningen av § 2 (2) for skillet mellom arbeidstakers frie erfaring og den vernede «sum av viten».

---

⁸⁰ Roxar II og Vensafe for vilkåret etter mfl. § 28. Se kap. 4.5. om vilkåret.

⁸¹ Prop.5 LS (2019-2020) s. 54 og kap. 2.2.

⁸² Roxar I og Devico.

⁸³ Forretningshemmelighetslovens §§ 9 og 10. Problemstillingen behandles videre i kap. 5.3.

I lys av problemene med grensedragningen i rettspraksis blir spørsmålet hvilken betydning § 2 (2) i realiteten vil ha for å klarlegge grensedragningen mellom arbeidstakers frie erfaringer og bedriftens vernede «sum av viten».

Det foreligger på dette tidspunkt ingen rettspraksis som behandler avgrensningen direkte etter § 2 (2). Hvordan § 2 (2) vil tolkes og anvendes i domstolene er derfor usikkert. Allikevel kan noen aspekter som følge av kodifiseringen påpekes.

I saker hvor opplysningene som påstås vernet er kunnskaper og erfaringer ervervet av arbeidstaker under ansettelsesforholdet, vil § 2 (2) fremheve at arbeidstakermobiliteten er et viktig moment som taler mot å tilkjenne vern og slik være en rettesnor for tolkningen og anvendelsen av de øvrige vilkårene i § 2 og 3.⁸⁴

Viktigst er at avgrensningen mot de «alminnelige erfaringer og ferdigheter» nå krever at bedriften må sannsynliggjøre for retten at «summen» som påstås vernet, ikke består av arbeidstakerens «alminnelige erfaringer og ferdigheter». Paragraf 2 (2) vil slik kunne bidra til å sikre at «sum av viten» ikke påberopes som et alternativ til en nærmere konkretisering av hvilke opplysninger bedriften mener er vernet, men heller som et begrep for å betone sammenhengen mellom konkretiserte enkeltopplysninger.⁸⁵ Lovbestemmelsen legger derfor til rette for å man i større grad enn tidligere vil kunne forhindre at en bedrifts henvisning til en abstrakt «sum av viten» i urimelig utstrekning griper inn i arbeidstakermobiliteten.

Hensyn til den frie konkurranse vil også ivaretas på en betryggende måte da «sum av viten» ikke vil kunne brukes som en abstrakt samlepost for å skremme tidligere arbeidstakere fra å etablere konkurrerende virksomhet.

Kodifiseringen i § 2 (2) synes ikke å løse utfordringen ved den konkrete grensedragningen, men legger til rette for at arbeidstakermobiliteten ivaretas i større grad enn før når en «sum av viten» påstås vernet. Om formålet om å fremheve hensynet til arbeidstakermobilitet vil oppnås, vil imidlertid til slutt bero på hvordan domstolene anvender bestemmelsen. Her må man håpe at domstolene ikke «hopper over hekken hvor den er lavest», og fortsetter i tidligere rettspraksis sine spor, men heller drøfter avgrensningen uttrykkelig. Dette vil i størst grad gi

---

⁸⁴ Se kap. 5.2.3 om betydningen § 2 (2) har for § 3.

⁸⁵ Kap. 3.2 og slik Sandvik (2018) på s. 107 fremhever som et problem ved «sum av viten»-vernet.

forutberegnelighet rundt vernets rekkevidde både for arbeidstaker og bedriften, i tillegg til å best sikre arbeidstakers rett til å ta nytt arbeid.

4.4 Konkretisering av «summen»

4.4.1 Rettslig utgangspunkt

En forutsetning for å vurdere hvorvidt en «sum av viten» eller en annen opplysning er «hemmelig» eller oppfyller lovens øvrige vilkår, er at opplysningene i en viss utstrekning er konkretisert.

Et slikt konkretiseringskrav kan utledes av forarbeidene, hvor det uttales at en nedre grense for hvilke opplysninger som kan vernes må trekkes mot opplysninger som «ikke på rimelig vis kan identifiseres».⁸⁶

Denne konkretiseringen må skilles fra kravet etter § 2 (2) om at opplysningene må være så konkretiserbare at de kan løsriveres fra arbeidstaker. Hvor spørsmålet i kapittel 4.3 gjaldt om opplysningene kunne konkretiseres i tilstrekkelig grad for å løsriveres fra arbeidstaker og passere den nedre grensen for «alminnelige erfaringer og ferdigheter» i § 2 (2), gjelder spørsmålet i kapittel 4.4 hva som stilles av krav til *faktisk konkretisering* av «summen» som tvistegjenstand slik at domstolene kan vurdere om vilkårene i §§ 2 og 3 er oppfylt.⁸⁷

Rekkevidden av konkretiseringskravet må vurderes for den aktuelle opplysningen som påstås vernet, da det avgjørende er om opplysningen(e) det tvistes om er tilstrekkelig identifisert til å kunne vurdere om vilkårene for vern er oppfylt.⁸⁸ Bevisbyrden ligger da hos saksøker.

Problemstillingen er særlig relevant for «sum av viten», som utover en henvisning til det produkt eller den prosess som «summen» ledsager, ofte anføres som alternativ til en nærmere konkretisering av hva saksøker mener utgjør «forretningshemmeligheten» hans.⁸⁹

---

⁸⁶ Prop.5 LS (2019-2020) s. 20.

⁸⁷ Om konkretiseringskravet etter mfl. § 28 se Lunde og Michaelsen (2019) s. 327 og Irgens-Jensen (2010) s. 230 flg.

⁸⁸ Lunde og Michaelsen (2019) s. 327, Sandvik (2018) s. 103 og Irgens-Jensen (2010) s. 230 flg.

⁸⁹ Sandvik (2018), s. 107.

4.4.2 Konkretisering av produktet/prosessen «summen» ledsager

Det første spørsmålet er hvorvidt det kan oppstilles et minimumskrav til konkretisering av en «sum av viten».

Forarbeidene inneholder ingen uttalelser om hva som nærmere ligger i at opplysningene «på rimelig vis» må kunne identifiseres.⁹⁰

I den praksis som foreligger omkring vern av en «sum av viten» er det ingen av avgjørelsene hvor «summen» ikke knyttes til et konkret produkt eller produksjonsprosess.⁹¹ Eksempler fra praksis er en flerfasemåler, et kjernebor og en vareautomat.⁹²

Dette skyldes nok uttalelsene i Notflottør-dommen hvor de sakkyndige i saken, som Høyesterett må antas å ha tilsluttet seg,⁹³ uttalte om knowhowen i saken at «den sum av viten og erfaring som den representerer og som ofte ligger bak en sammensetning, metode eller prosess» vil bedriften kunne ha behov for å verne om.⁹⁴ Kravet i underrettspraksis synes derfor å ha god forankring i Notflottør-dommen.

Å kreve at «summen» knyttes til ett og samme produkt eller prosess vil også harmonere godt med begrunnelsen for å beskytte «summen», da bedriftens beskyttelsesbehov ligger i den verdien sammenhengen mellom opplysningene har. Ved å stille krav til at «summen» knyttes til et konkret produkt/prosess vil man få en naturlig avgrensning mot opplysninger som ikke har en indre sammenheng.

På bakgrunn av Notflottør-dommen, den entydige underrettspraksisen og at formålet bak vernet taler for det, må det kunne oppstilles et krav til at «summen» knyttes til et konkret produkt eller prosess.

4.4.3 Nærmere konkretisering av «summen» sine enkeltdeler

---

⁹⁰ Prop.5 LS (2019-2020) s. 20.

⁹¹ Bl.a. Roxar I, Scanmar, TCO, Vensafe, Lakselus, Devico.

⁹² Henholdsvis Roxar I, Devico og Vensafe.

⁹³ Slik Sandvik (2018), s. 98 og lagmannsretten i Scanmar-avgjørelsen også legger til grunn.

⁹⁴ Dommens s. 243.

Spørsmålet videre blir om det foreligger rettskildemessig holdepunkter for å kreve en nærmere konkretisering av hva kunnskapene og erfaringene i «summen» består av, utover en henvisning til produktet eller produksjonsprosessen «summen» knytter seg til.

I Roxar I tilkjente lagmannsretten vern for en «sum av viten». I konkretiseringen av hva «summen» bestod av viste retten til «kunnskap til alt arbeid bak utvikling og kvalifisering» av produktet. Avgjørelsen er blitt kritisert i teorien for å stille for lave krav til konkretisering av «summen».⁹⁵

Etterfølgende underrettspraksis har flere eksempler på at slike generelle henvisninger til opplysninger om «hva som fungerte og hva som ikke fungerte»⁹⁶ og «alt som ikke virker»⁹⁷ er blitt kritisert av domstolen for å i for liten grad konkretisere hva «summen» inneholder. Vern for «summen» ble i disse to sakene ikke tilkjent. I de to saker hvor vern har blitt tilkjent er «summen» konkretisert utover slike generalanførsler.⁹⁸

Avgjørelsene er fra underrettene og har derfor begrenset rettskildemessig vekt, men rettsutviklingen synes å tale for at «summen» må konkretiseres utover en henvisning til produktet eller produksjonsprosessen.

En «sum av viten» anvendt til å produsere et konkurrerende produkt inneholder ofte store mengder kunnskap, detaljer og erfaringer, som arbeidstaker har lært gjennom sin tidligere jobb.⁹⁹ Det kan derfor vise seg praktisk vanskelig for bedriftene å bevise i detalj hva som inngår i «summen», slik at bedriftene ikke får håndhevet vernet på en effektiv måte og at vernet svekkes ved å oppstille et nærmere krav til konkretisering.¹⁰⁰

Lovens system taler derimot for at det bør kreves en nærmere konkretisering. Dersom man skal kunne vurdere om en «sum» av kjente enkeltopplysninger er «hemmelig» på grunn av måten den er «satt sammen eller ordnet» på etter § 2 (1) bokstav a er det en forutsetning at saksøker har identifisert og bevist de kjente enkeltopplysningene og hvordan disse er satt i sammenheng på, overfor retten.¹⁰¹

---

⁹⁵ Irgens-Jensen (2010) s. 219.

⁹⁶ Vensafe.

⁹⁷ Roxar II.

⁹⁸ TCO og Devico.

⁹⁹ Sandvik (2018), s. 103.

¹⁰⁰ Sandvik (2018), s. 103.

¹⁰¹ Om «hemmelig»-vilkåret se kap. 4.5.

Avgrensningen i § 2 (2) så vi i kapittel 4.3 vil kreve at saksøker beviser at «summen» ikke inneholder arbeidstakerens «alminnelige erfaringer og ferdigheter». En slik bevisførsel synes umulig uten å nærmere skulle konkretisere enkeltopplysningene som inngår i «summen». Generalanførsler om «alt som ikke virker» og «alt arbeid» bak et produkt vil ikke være tilstrekkelig å for å fastslå at «summen» som påstås vernet *ikke* inneholder arbeidstakers «alminnelige erfaringer og ferdigheter». Avgrensningen i § 2 (2) og hensynet til arbeidstakermobilitet vil derfor tale med tyngde for at man må kreve konkretisering av de nærmere delene av «summen» i arbeidstakertilfellene.

Hensynet til kontradiksjon vil også tale for å oppstille et konkretiseringskrav utover generelle henvisninger.¹⁰² En generell henvisning til at en samling av i utgangspunktet kjente kunnskaper og erfaringer angående et produkt er «hemmelige» og blitt ulovlig utnyttet vil være høyst utfordrende for saksøkte å imøtegå.

Ut ifra lovens system, innføringen av § 2 (2) og de reelle hensyn er det på bakgrunn av drøftelsen over grunnlag for å kreve noe mer enn generalanførsler om «kunnskap til alt arbeid bak», «alt som ikke virker» og «hva markedet ønsker seg» når en «sum av viten» skal konkretiseres.¹⁰³

Spørsmålet som oppstår da er *hva* man utover generalanførsler må kreve av nærmere konkretisering av «summen».

Nyere underrettspraksis som tilkjenner vern kan her gi noe veiledning. I TCO-avgjørelsen hadde saksøker konkretisert enkeltelementene i en glasspluggteknologi i form av kunnskap knyttet til ulike materialvalg, og lagrings- og herdemetoder. Lagmannsretten mente at enkeltelementene sett i sammenheng utgjorde en vernet «sum av kunnskap» som oppfylte vilkårene for vern i mfl. § 28.

Senere i Devico konkluderte retten med at den «sum av erfaringer og kunnskap som ligger bak utviklingen og forbedringene» av produktet var bedriftens vernede forretningshemmelighet etter mfl. § 28. I sin drøftelse av hva «summen» bestod av viste retten blant annet til saksøkers oppgitte opplysninger om konkrete forbedringer av produktet og negativ knowhow i tilknytning til en konkret komponent (trustlageret) i produktet.

---

¹⁰² Sandvik (2018), s. 103.

¹⁰³ Fra henholdsvis Roxar I, Roxar II og Vensafe.

Ser man avgjørelsene samlet ser man at kravet til konkretisering er praktisert noe strengere i de saker som tilkjenner vern nå, enn tidligere.¹⁰⁴ Om dette skyldes de konkrete saksforholdene eller er et resultat av at de påståtte innehaverne og underrettene har fulgt opp kritikken rettet i Roxar II og Vensafe, kan ikke sies for sikkert. Noe betydelig rettskildemessig vekt har derfor ikke de to underrettsavgjørelsene.

Noe generell regel for hvor langt enkeltopplysningene i «summen» må konkretiseres kan neppe utledes fra de rettskilder som foreligger. Konkretiseringen som ble gjort i TCO og Devico kan likevel være pekepinner på hva som krevdes etter mfl. § 28, og i lys av forretningshemmelighetslovens § 2 (2) og de reelle hensyn som taler mot vern og nå fremheves i større grad synes man hvert fall ikke å kunne stille *mindre* krav enn tidligere. I alle fall må man kunne kreve mer enn generalanførsler. Dersom man konkretiserer «summen» sine enkeltopplysninger og deres sammenheng synes man å være innenfor hva som kan kreves. Den nærmere utstrekningen av konkretiseringskravet må imidlertid vurderes for den enkelte sak alt ettersom om «summen» er konkretisert slik at den kan subsummeres opp mot vilkårene for vern.

4.5 Kravet til at «summen» må være «hemmelig»

4.5.1 Rettslig utgangspunkt

Dersom man har en tilstrekkelig konkretisert «sum av viten» som ikke inneholder arbeidstakers «alminnelige erfaringer og ferdigheter» vil det neste spørsmålet være hvorvidt «summen» oppfyller de tre kumulative vilkårene for å anses som en «forretningshemmelighet» i § 2 (1) bokstav a til c.

Det første av de tre kumulative vilkårene for vern i § 2 (1) er at opplysningene er «hemmelige i den forstand at opplysningene ikke som helhet, eller slik de er satt sammen eller ordnet, er allment kjent eller lett tilgjengelig» jf. bokstav a.

Bestemmelsen reiser i hovedsak tre problemstillinger for vern av en «sum av viten» som vil behandles i dette kapitlet. Det første spørsmålet er hva i «summen» som må være «hemmelig». Det andre spørsmålet er hvem «summen av viten» må være «hemmelig» for. Det

---

¹⁰⁴ Roxar I og Efkon-saken.

tredje og mest problematiske spørsmålet er hvor terskelen går for når en «sum av viten» er tilstrekkelig «hemmelig» til å oppfylle vilkåret.

4.5.2 Objektet for hemmelighold

Slik vi så i kapittel 3.3 åpner ordlyden i § 2 (1) for at en «sum av viten» kan vernes. Forutsetningen for at «sum av viten»-vernet er relevant er at en rekke kjente enkeltopplysninger hver for seg ikke kvalifiserer til vern. Vurderingen etter § 2 (1) bokstav a blir derfor om de kjente opplysningene i «summen» samlet sett, på grunn av den sammenheng de er satt er «hemmelig». Det er derfor «summen» i sin helhet som må vurderes opp mot «hemmelig»-vilkåret i § 2 (1), og de øvrige vilkårene i første ledd.

4.5.3 Hemmelig for hvem?

Spørsmålet videre blir hvem «summen av viten» må være «hemmelig» for.

Ordlyden i § 2 (1) bokstav a er taus om hvem opplysningene ikke kan være «allment kjent» eller «lett tilgjengelig» for, men ordlyden av «allment» synes å peke mot at hemmeligholdet må vurderes opp mot den allmenne befolkningen.

Av direktivets art. 2 nr. 1 bokstav a fremgår det derimot at kravet til hemmelighold gjelder overfor «personer i de kredse, der normalt beskæftiger sig med den pågældende type opplysninger». Departementet anså det unødvendig å uttrykke dette i loven, og legger samme oppfatning som direktivet til grunn for norsk rett, uten at innholdet utdypes nærmere.¹⁰⁵

Om opplysningene er tilstrekkelig «hemmelige» skal derfor vurderes opp mot en person som kjenner de gitte opplysningenes fagområde, herunder bedriftens konkurrenter og andre i bransjen.

4.5.4 Utgangspunktet for terskelen - «Allment kjent eller lett tilgjengelig»

Det siste spørsmålet som reises er hvor terskelen ligger for når en «sum av viten» anses som tilstrekkelig «hemmelig» for konkurrentmiljøet.

---

¹⁰⁵ Prop.5 LS (2019-2020) s. 119.

Vilkåret har ofte vært avgjørende for hvorvidt en «sum av viten» har kvalifisert til forretningshemmelighet.¹⁰⁶ En uklar terskel vil kunne avskrekke tidligere ansatte og samarbeidspartnere fra å gå inn i konkurrerende virksomhet fordi det er uklart hvilken kunnskap de kan benytte seg av, og hva som er bedriftens vernede «sum». Det er derfor et praktisk behov for å avklare terskelen.

Hvor terskelen for hva som er «hemmelig» ligger vil etter § 2 (1) bokstav a bero på når «summen», anses for å være «allment kjent» eller «lett tilgjengelig» for konkurrentmiljøet. Vilkårene er alternative og en videreføring av vurderingsmomentene som gjaldt etter tidligere rett.¹⁰⁷

Ordlyden i «allment kjent» peker mot hvor kjent opplysningen er for andre enn den påståtte innehaver. Typiske eksempler som synes å omfattes av ordlyden er alminnelig fagkunnskap og informasjon som finnes i offentlige kilder slik som offentlige patenter, oppslagsverk og enkle internettsøk.

«Lett tilgjengelig» sin naturlige språklige forståelse synes i større grad å vise til hvor enkelt andre vil kunne finne frem til og tilegne seg opplysningene, eller sammensetningen av disse.

I rettspraksis som behandler vern av en «sum av viten» er det ikke trukket noe skarpt skille mellom vilkårene. De fleste momenter som vektlegges i rettspraksis for «sum av viten» synes å være knyttet til hvor «lett tilgjengelig» «summen» var for konkurrentene. Dette skyldes nok på den ene siden at vurderingen for om en «sum av viten» oppfyller de kvalitative vilkårene er lagt opp til en «helhetsvurdering» i rettspraksis.¹⁰⁸ En annen årsak er nok at ettersom enkeltopplysningene i «summen» er kjent kunnskap vil det være enklere å bevise at sammensetningen av disse gjorde «summen» vanskelig tilgjengelig, enn at den dermed ble ukjent.

Ordlyden i bokstav a gir ingen veiledning for *når* opplysningen er så allment kjent eller lett tilgjengelig for det relevante konkurrentmiljøet at den ikke lenger er «hemmelig». Terskelen synes derfor å måtte fastsettes etter en konkret vurdering av den enkelte opplysning.

---

¹⁰⁶ F.eks. Roxar I, TCO og Devico hvor de øvrige kvalitative vilkårene raskt ble lagt til grunn som oppfylt.

¹⁰⁷ Prop.5 LS (2019-2020) s. 22.

¹⁰⁸ Bl.a. Roxar I, Vensafe, TCO og Devico.

Forarbeidene gir ingen holdepunkter for hvor terskelen bør ligge, men lovgiver uttaler at vilkåret er ment å videreføre terskelen etter tidligere rett.¹⁰⁹

Direktivet gir heller ingen veiledning for hvor strengt vilkåret skal tolkes.

Den klare oppfatningen i juridisk teori er at terskelen både for «sum av viten» og for de mer tradisjonelle forretningshemmelighetene har vært vanskelig å oppstille.¹¹⁰

Dette fordrer en nærmere gjennomgang av hvordan rettspraksis har tolket vilkåret, i «sum av viten»-tilfellene. Særlig vil de relevante momenter og vektleggingen av disse kunne illustrere hva som kreves for at «summen» oppfyller vilkåret. Disse momentene vil nå behandles i kapittel 4.5.5–4.5.8.

All praksis som foreligger er avsagt etter markedsføringslovens nå opphevede § 28, men da vilkåret i § 2 (1) bokstav a er ment å videreføre det tidligere vilkåret om bedriftsspesifikk informasjon etter mfl. § 28 vil avgjørelsene fortsatt ha rettskildemessig betydning.¹¹¹

4.5.5 Bruk av tid og ressurser

Ett av momentene som har vært hyppig anvendt og blitt ilagt betydelig vekt i vurderingen av om «summen» er «hemmelig» er den tid og ressurser saksøker har brukt for å komme frem til «summen».¹¹² Med ressurser menes da både arbeidskraft og økonomiske investerte midler.¹¹³

I Roxar I uttalte lagmannsretten at det forhold at enkeltopplysningene var allment kjent på fagområdet ikke var av betydning. Avgjørende var at «den prøve- og feileprosess som Roxar drev med over år, ga sentral informasjon som kunne sette andre i stand til å konkurrere med Roxar uten selv å utføre det arbeid og bruke de midler som Roxar hadde utført og brukt».

Retten synes å bygge på uttalelser i Notflottør-dommen, hvor Høyesterett viste til at dersom en bedrift har kommet frem til en «en lønnsom produksjonsprosess» og «dermed har skaffet seg et økonomisk fortrinn som andre ikke vil kunne ta igjen uten tidkrevende og trolig kostbare

---

¹⁰⁹ Prop.5 LS (2019-2020) s. 24

¹¹⁰ Sandvik (2018), s. 103 og Irgens-Jensen (2010), s. 194–196.

¹¹¹ Prop.5 LS (2019-2020) s. 119.

¹¹² Momentet gis avgjørende vekt i TCO og Devico.

¹¹³ Se f.eks. Efkon som viser til arbeidskraften og Notflottør-dommen som viser til «kostbare forsøk».

forsøk», vil dette være et moment som «sterkt» trekker i retning av at informasjonen er en forretningshemmelighet.¹¹⁴

Tilsvarende argumentasjon finner vi i etterfølgende underrettspraksis hvor lang utviklingstid, langvarige prosesser med prøving og feiling, bruk av betydelige ressurser og kostbare test- og utviklingsprosesser hos saksøker er trukket frem som momenter for at «summen» ikke er «lett tilgjengelig» for konkurrentene.¹¹⁵

Momentet har gode grunner for seg. Dersom kostbare og tidkrevende utviklingsprosesser og forsøk med prøving og feiling kreves for å komme frem til erfaringene og kunnskapene i «summen», vil denne klart være mindre tilgjengelig enn en «sum» utviklet på bakgrunn av en rask innhenting og systematisering av kjente opplysninger fra offentlig tilgjengelige kilder.¹¹⁶

Spørsmålet videre er om all tid- og ressursbruk saksøker har lagt ned, er rettslig relevant for vurderingen i § 2 (1) bokstav a.

I Vensafe-avgjørelsen mente retten at det ikke forelå en vernet «sum av viten» fordi produktet som «summen» knyttet seg til manglet tilstrekkelig kompleksitet. Lang tidsbruk og stor ressursbruk hos saksøker mente retten ikke endret på dette utgangspunktet. Retten viste her til at saksøkers tid og ressurser ble brukt til å teste «kjente problemer», og at ledelse og administrasjon tok «relativt store ressurser», ikke produktutviklingen.

Bruk av tid på å teste og utbedre problemer hvor opphavet og løsningene på problemet er kjent vil ikke gi erfaringer og kunnskaper som er «hemmelige» for konkurrentene. Slike opplysninger synes derfor naturlig å ikke kunne trekkes inn som argument for at «summen» av disse kunnskapene og erfaringene er ukjent eller vanskelig tilgjengelig.

Ineffektiv allokering av ressurser som øker tid- og ressurskostnaden vil skyldes den enkelte bedrift eller andre ytre omstendigheter, ikke at «summen av viten» som opparbeides var vanskeligere tilgjengelig eller mer ukjent. Mer omfattende tid- og ressursbruk som følger av ineffektiv allokering vil heller ikke andre bedrifter måtte foreta for å komme frem til den samme «summen».

---

¹¹⁴ Dommens side 242–243.

¹¹⁵ Efkon, Vensafe, TCO og Devico.

¹¹⁶ Sandvik (2018), s. 97.

Avgrensningen i Vensafe synes derfor å være i tråd med utgangspunktet i Notflottør-dommen og tidligere underrettspraksis.

På denne bakgrunn er det kun den tid- og ressursbruk som knytter seg til den videre innovasjonen av produktet eller prosessen, enten gjennom utvikling eller produksjon, som vil kunne vektlegges. For eksempel at det var kostbart og tidkrevende å gjennomføre forsøk under FoU, eller at opplysningene var komplekse og krevde ansatte med spisskompetanse for å sette i sammenheng.

Spørsmålet man gjenstår med er da hva man eventuelt kan kreve av tid og ressursbruk før «summen» anses for ikke å være «lett tilgjengelig».

I rettspraksis hvor en «sum av viten» har kvalifisert til forretningshemmelighet har prosessen med prøving og feiling og produktutvikling foregått over flere år. I Roxar I og Efkon vises det til utvikling over flere år, men tidsforløpet spesifiseres ikke nærmere. I TCO synes faktum i saken å indikere hvert fall fem år med utvikling. I Devico må saksøker sies å være godt innenfor det som kan kreves da produktutviklingen hadde foregått over cirka 15 år.

På ressursiden synes det etter rettspraksis å kreves en merkbar bruk av virksomhetens tilgjengelige ressurser, da «betydelig»¹¹⁷ ressursbruk og «kostbar utviklingsprosess»¹¹⁸ har vært ansett tilstrekkelig.

Eksempler på mengder av tid- og ressursbruk som *ikke* er tilstrekkelig gir ikke rettspraksis veiledning på, da de saker som ikke tilkjenner vern for «summen» ble avgjort etter andre forhold og ikke en eventuell mangelfull innsats av tid og ressurser.

Hva som utgjør en betydelig ressursbruk eller tilstrekkelig lang tidsbruk, må imidlertid vurderes konkret. Man kan umulig kreve det samme av tid- og ressursbruk fra et lite start-up selskap som man kan av teknologigiganter som Apple, før dette skal trekke i retning av at «summen» er vanskelig tilgjengelig. Noe objektivt minimumskrav kan derfor ikke oppstilles på bakgrunn av rettspraksis, og mer enn pekepinner på hva som vil være tilstrekkelig tid- og ressursbruk for å oppfylle vilkåret kan ikke underrettspraksisen være.

---

¹¹⁷ Devico

¹¹⁸ TCO

I lys av rettspraksis og teori synes «summen» å oppfylle vilkåret dersom det er tale om flere års forsøk og utvikling med ikke-ubetydelige kostnader eller arbeidskraft.¹¹⁹ Noe klarere terskel for når tid- og ressursbruken alene er nok til å oppfylle vilkåret i § 2 (1) bokstav a for en «sum av viten» kan derimot vanskelig oppstilles etter gjeldende rett.

4.5.6 Kompleksitet

Et annet moment som er vektlagt i rettspraksis er kompleksiteten av produktet eller produksjonsprosessen som «summen» knytter seg til.

Momentet var først oppe i Vensafe-avgjørelsen. Saken gjaldt spørsmål om en tidligere ansatte i Vensafe hadde rettstridig benyttet seg av Vensafes «sum av viten», til å utvikle lignende vareautomater for konkurrenten Solver. I vurderingen av om det forelå en vernet «sum av viten» viste retten til at kompleksiteten av produksjonsprosessen var et «sentralt moment» og at det ved «enkle produkter og produksjonsprosesser» var vanskelig å se at det kunne eksistere noe vernet «sum av viten».

Retten kom frem til at vareautomaten ikke bar tilstrekkelig preg av kompleksitet da vareautomatene måtte anses som et «relativt enkelt produkt» for en fagperson. Vern for en «sum av viten» ble derfor ikke tilkjent.

Kompleksiteten av produktet som påstås etterlignet ble også vektlagt i Lakselus og Devico-avgjørelsene hvor det i sistnevnte ble vist til at produktet hadde en «meget høy» teknologisk terskel, og at «sum av viten» er særlig aktuelt i saker om teknisk krevende produkter og prosesser. Momentet har også støtte i teorien.¹²⁰

Desto mer kompleks produktet eller produksjonsprosessen er, jo mer kompleks vil også «summen» av kunnskap og erfaringer som ledsager disse være. Det da vil naturlig nok kreves større innsats eller høyere faglig kompetanse for å komme til de fremgangsmåter og løsninger «summen» inneholder. Opplysningene og sammenhengen mellom disse vil slik være *mindre* «lett tilgjengelig» enn ved enklere produkter og produksjonsprosesser.

---

¹¹⁹ Irgens-Jensen (2010), s. 247 legger en tilsvarende terskel til grunn for vilkåret etter mfl. § 28 for alle opplysninger.

¹²⁰ Lunde og Michaelsen (2019), s. 330

Noe absolutt krav til en viss grad av kompleksitet kan derimot ikke utledes fra avgjørelsene. Selv de enkleste produkter og produksjonsprosesser *kan* ha en «sum» av kunnskaper og erfaringer som samlet sett er «hemmelig». Et tilfelle hvor lite komplekse produkter/prosesser har en tilknyttet «sum av viten» som er «hemmelig» vil nok likevel bare forekomme unntaksvis, og man har ingen eksempler på dette i rettspraksis.

4.5.7 Egenartethet

Videre har også produktets eller produksjonsprosessens egenart vært fremhevet i rettspraksis som omtaler «sum av viten», men med ulike tilnærminger.

I Scanmar-avgjørelsen var spørsmålet om tidligere ansatte i Scanmar hadde rettstridig utnyttet bedriftens vernede «sum av viten» omkring et fangstkontrollsystem, til å produsere et tilsvarende system for konkurrenten Simrad.

Retten mente at det ikke forelå en vernet «sum av viten» da fangstkontrollsystemet ikke var tilstrekkelig «spesifikt og egenartet», i motsetning til produktene og prosessen i Roxar I og Notflottør hvor vern tidligere hadde blitt tilkjent. Blant annet viste retten til at fangstkontrollsystemet skilte seg fra produktene i Roxar I som til forskjell fra Scanmar var «basert på innovativ utnyttelse av grunnleggende fysiske prinsipper». Da fangstkontrollsystemet «på et overordnet nivå, ikke dreier seg om et egenartet produkt eller en egenartet produksjonsprosess» mente retten at de ikke kunne «anvende begrepet ‘sum av viten’».

Spørsmålet videre blir om man i lys av Scanmar-avgjørelsen må kreve et minimum av egenartethet i produktet eller prosessen for å få vern for den «sum av viten» som ledsager disse.

Man kan i alle tilfeller ikke oppstille noe minstekrav til egenartethet tilsvarende nyhetskravet i patentretten eller kravet til oppfinnelseshøyde i opphavsretten for at «summen» skal anses som «hemmelig» etter § 2.¹²¹ Forretningshemmelighetsvernet gir ingen enerett og at noen andre bedrifter sitter med tilsvarende hemmeligholdte kunnskaper og erfaringer skal ikke utelukke at nye bedrifter kan få vern for den samme «sum av viten», så lenge den anses som «hemmelig» for konkurrentmiljøet og oppfyller de øvrige vilkårene i § 2.¹²²

---

¹²¹ Irgens-Jensen (2010), s. 202 og Lunde og Michaelsen (2019) s. 327-328. Begge om mfl. § 28.

¹²² Kap. 2.3

Selv et relativt lavt minstekrav om egenartethet i produktet/prosessen vil medføre at vern for «summen» vil opphøre i det andre virksomheter utvikler et lignende produkt eller prosess, slik at det opprinnelige produktet/prosessen mangler tilstrekkelig egenartethet for vern av «summen av viten» bak denne. Dette uavhengig av om konkurrenten er kjent med tilsvarende «sum av viten» eller ikke, og uavhengig om «summen» fortsatt er av «kommersiell verdi» ved at den vil kunne skade bedriftens interesser dersom den blir kjent i markedet.¹²³ Vern for en «sum av viten» vil altså kunne utelukkes, selv om «summen» etter ordlyden i §2 oppfyller lovens vilkår. Et minstekrav til egenartethet innebærer derfor en innskrenkende tolkning på tvers av ordlyden i § 2, og vil kreve klar forankring i de øvrige rettskildene.

Hverken forarbeidene eller etterfølgende underrettspraksis har oppstilt et krav om egenartethet, og uttalelsene i Scanmar har ingen prejudikatsverdi. Et slikt krav finner man heller ikke støtte for i direktivet. Vern for en «sum av viten» ville ved et slikt vilkår også kunne svekkes i konkurransepregede marked, hvor konkurrerende produkter og prosesser er like og behovet for vern er størst.¹²⁴

På denne bakgrunn er det klart ikke rettskildemessig grunnlag for å innfortolke et vilkår i § 2 om at produktet eller prosessen som «summen» ledsager må ha en viss egenart, for å få vern for denne. Et minstekrav til egenartethet kan dermed ikke oppstilles.

Spørsmålet blir da hvilken betydning produktet/prosessen egenartethet kan få for vurderingen av § 2 (1) bokstav a, ved vern av en «sum av viten».

I både Vensafe og Devico ble graden av egenartethet i produktene anvendt som et *moment* i vurderingen av om «summen» var tilstrekkelig hemmelig etter mfl. § 28. Produktets kompleksitet, og tid og ressurser nedlagt av saksøker ble også trukket frem.

Begrunnelsen bak å vektlegge egenartethet synes å springe ut av innovasjonsbetraktninger. I tråd med insentivhensynet og hensynet til å fremme innovasjon vil det være særlig behov for å verne om den kunnskap som leder til eller opparbeides på bakgrunn av nyskapning og innovasjon. En slik begrunnelse synes treffende for «sum av viten», da vernet begrunnes i at

---

¹²³ Kap. 4.6.

¹²⁴ Fortalens avsnitt 4 som viser til mer spionasje, kapring av ansatte og urettmessig kopiering i konkurransepregede bransjer.

selve sammensetningen av de kjente enkeltopplysningene i «summen» har en verdi utover sine enkelte deler.¹²⁵

Dersom en bedrift produserer et egenartet produkt eller har en egenartet prosess vil dette trekke i retning av at «summen» er mer «hemmelig». Grunnen er at ingen andre virksomheter forutsetningsvis vil kunne besitte den samme «sum av viten» som ligger bak utviklingsprosessen virksomheten har gått gjennom, da et lignende produkt eller prosess som «summen» knytter seg til ikke er å finne hos andre bedrifter.

Graden av egenartethet vil derfor kun være et moment i helhetsvurderingen av om «summen» anses tilstrekkelig «hemmelig», og noe minstekrav kan ikke oppstilles.

4.5.8 Produktlikhet

Som det ble redegjort for i kapittel 3.2. påberopes «sum av viten» når en bedrift mener at deres produkt eller produksjonsprosess er urettmessig etterlignet ved bruk av deres vernede «sum».

I Roxar I brukte retten mye tid på å vise til at saksøktets flerfasemåler var «meget nær beslektet» med saksøkers, og at dette ikke var «uten betydning» for vurderingen etter markedsføringsloven 1972 § 7, som i dag tilsvarende forretningshemmelighetslovens §§ 2 og 3. Det er derfor uklart om retten da mener produktlikheten er relevant for hva som vernes eller for rettsstridsvurderingen.

Senere i Roxar II var det avgjørende for at retten ikke tilkjente vern for en «sum av viten» at produktene i saken ikke hadde «betydelige likheter». Retten oppstiller ikke bare her produktlikhet som et moment, men som et vilkår for vern av en «sum av viten».

I hvor stor grad saksøkte har kopiert eller etterlignet et produkt ved å bruke bedriftens «sum av viten» kan imidlertid vanskelig sies å fortelle noe om hvor «allment kjent» eller «lett tilgjengelig» «summen» er. Som Sandvik påpeker i teorien vil selv ikke rene blåkopier omfattes av forretningshemmelighetsvernet, dersom etterligningen ikke inneholder en «forretningshemmelighet».¹²⁶

Dersom likheten mellom produktene er omfattende, vil vern for originalproduktet kunne bygge på generalklausulen i markedsføringsloven § 25 eller etterligningsvernet i § 30. Et rent praktisk

---

¹²⁵ Kap. 3.2.

¹²⁶ Sandvik (2018) s. 94–95.

behov for vern etter forretningshemmelighetslovens regler i tilfeller hvor produktene er like er det derfor ikke.

Momentet er heller ikke anvendt i rettspraksis etter Roxar II-avgjørelsen, som taler ytterligere i retning for at momentet ikke er relevant for vurderingen av «hemmelig»-vilkåret.

Roxar-avgjørelsene bygger derfor på en feil forståelse av forretningshemmelighetsbegrepet, da produktlikhet ikke kan vektlegges i vurderingen av hvor «hemmelig» en «sum av viten» er etter § 2 (1) bokstav a. Likheten mellom produktene vil derimot kunne få betydning i rettsstridsvurderingen, som vil omtales nærmere i kapittel 5.2.

4.5.9 Sammenfatning

På bakgrunn av gjennomgangen av rettspraksis synes ikke noe klar terskel å kunne oppstilles etter lovendringen, men en viss innsats må nok i alle tilfeller kreves fra saksøkers side før man anser en «sum» av i utgangspunktet kjente enkeltopplysninger for å være «hemmelig» for konkurrentene. Særlig dersom produktet eller prosessen «summen» knytter seg til ikke er særskilt komplekst eller egenartet.

4.6 Kravet til “kommersiell verdi”

Forretningshemmelighetslovens andre kumulative vilkår er at opplysningen må ha «kommersiell verdi» *fordi* den er «hemmelig» jf. § 2 (1) bokstav b. Vilkåret vil derfor naturlig nok bære preg av å overlappe med kravet til hemmelighold i bokstav a.

Ordlyden tilsier at opplysningen må være av økonomisk eller konkurransemessig verdi for bedriftens virksomhet som direkte følge av at den er hemmelig for konkurrentmiljøet, men er taus om hvor stor konkurransemessig betydning opplysningen må ha.

Forarbeidene presiserer at vilkåret er objektivt.¹²⁷ At bedriften selv verdsetter opplysningene er derfor ikke tilstrekkelig dersom den objektivt ikke er av verdi for bedriften eller konkurrentene i markedet. Vilkåret er ment å omfatte både faktisk og potensiell verdi¹²⁸ og det kreves derfor ikke at opplysningen genererer inntekt, så lenge den anses verdifull av

---

¹²⁷ Prop.5 LS (2019-2020) s. 25.

¹²⁸ Prop.5 LS (2019-2020) s. 24

konkurrenter eller kunder.¹²⁹ Videre viser forarbeidene til at vilkåret skal videreføre det tidligere kravet til at opplysningene måtte være av betydning for bedriften.¹³⁰

Det avgjørende er etter forarbeidene om bruk, formidling eller tilegnelse av opplysningen «kan skade innehaveren av opplysningene ved å undergrave dennes vitenskapelige eller tekniske potensiale, forretningsmessige eller finansielle interesser, strategisk plasseringer eller evne til å konkurrere».¹³¹

Departementet synes dermed å oppstille en lavere terskel enn ordlyden. Hvor enhver svekkelse av innehavers økonomiske-, vitenskapelige- eller konkurransemessige posisjon som følge av andres inngrep i «opplysningen» vil være nok til å konstatere at opplysningen var av «kommersiell verdi».

For «sum av viten» har vurderingen i rettspraksis fokusert på hvilken skade saksøktes bruk av «summen» som sådan, til å utvikle det konkurrerende produktet/prosessen har hatt på saksøkers konkurranseposisjon. Tidligere rettspraksis samsvarer derfor godt med de nye forarbeidsuttalelsene og terskelen for å oppfylle vilkåret må sies å være lav.

I rettspraksis har kort utviklingstid og/eller ressursbesparelser på saksøktes side i utviklingen av det etterlignende produktet eller prosessen vært trukket inn som moment i vurderingen.¹³² Besparelser hos saksøkte vil kunne vise at saksøker har fått sin konkurranseposisjon skadet ved at konkurrenten har tatt igjen det fortrinnet opplysningene ga bedriften ved å være hemmeligholdt.

Vilkåret har imidlertid i liten grad vært problematisert ved vern av en «sum av viten» i rettspraksis etter den tidligere lovgivningen, og den nye loven gir ingen grunn til å tro at vilkåret vil bli mer problematisk nå.¹³³ I både Efkon, TCO og Devico legger domstolen vilkåret til grunn som oppfylt i én setning, uten noen uttrykkelig vurdering.

Årsaken til dette er nok at bedrifter gjerne ikke går til søksmål dersom opplysningene har liten verdi eller betydning for virksomhetens konkurranseposisjon.¹³⁴ Den kommersielle verdien av «summen» er i rettspraksis hyppigere trukket inn som moment i rettsstridsvurderingen, og vil

---

¹²⁹ Prop.5 LS (2019-2020) s. 21.

¹³⁰ Prop.5 LS (2019-2020) s. 25.

¹³¹ Prop.5 LS (2019-2020) s. 119.

¹³² Roxar I og Roxar II.

¹³³ F.eks. TCO, Roxar II og Devico.

¹³⁴ Irgens-Jensen (2010), s. 233.

også ha betydning for utmåling av eventuell straff og erstatning dersom et «urettmessig» inngrep i «forretningshemmeligheten» konstateres.¹³⁵

4.7 Kravet til “rimelige tiltak” for hemmelighold

Det tredje og siste kumulative vilkåret i § 2 (1) bokstav c er at innehaveren av forretningshemmeligheten må ha «truffet rimelige tiltak» for å holde opplysningene «hemmelige». Vilkåret er en videreføring av tidligere rett.¹³⁶

Ordlyden legger opp til en konkret vurdering av de tiltak bedriften har gjort for å holde opplysningen hemmelig. Den naturlige språklige forståelsen av «rimelig» peker mot en proporsjonalitetsvurdering av de tiltak som er gjort, opp mot opplysningen som påstås vernet. Lovteksten gir derimot ingen holdepunkter for hvor strengt denne proporsjonalitetsvurderingen skal praktiseres. I tillegg synes ordlyden å kreve en viss aktivitet fra innehaver i lys av at tiltak må være «truffet».

Forarbeidene viser til at hva som er «rimelige tiltak» må vurderes konkret etter forholdene hos innehaveren og at det avgjørende er om innehaver etter de konkrete omstendigheter og tiltak som er foretatt, har en «berettiget forventning om at opplysningene forblir hemmelige».¹³⁷

Relevante momenter i proporsjonalitetsvurderingen av om tiltakene er «rimelig» vil være driftens generelle innrettelse og hvilke risikofaktorer for spredning av informasjonen det er naturlig å gardere seg mot.¹³⁸ Desto større bedrift og flere ansatte, desto flere og mer omfattende tiltak må til før innehaver fortsatt har en berettiget forventning om at opplysningen forblir hemmelig. Jo mer verdifull opplysningen er jo mer påregnelig er det at noen forsøker å avdekke den. Opplysningens art er også av betydning.¹³⁹

I lys av Høyesteretts avgjørelse inntatt i Rt. 2007 s. 1841 (SAS/Braathens) er det antatt at kravet til hemmelighold kan «ligg[e] i selve situasjonen».¹⁴⁰ Altså at det i noen tilfeller vil kunne være tilstrekkelig at det foreligger et implisitt krav til hemmelighold av opplysning(en), for å oppfylle vilkåret. Til tross for at ordlyden nå kan forstås dit hen at det kreves aktive tiltak, har

---

¹³⁵ Kap. 5.2.

¹³⁶ Prop.5 LS (2019-2020) s. 25–26.

¹³⁷ Prop.5 LS (2019-2020) s. 119.

¹³⁸ Prop.5 LS (2019-2020) s. 119.

¹³⁹ SAS/Braathens avsnitt 26.

¹⁴⁰ SAS/Braathens avsnitt 22.

lovgiver presisert at et implisitt krav til hemmelighold vil kunne være tilstrekkelig også etter forretningshemmelighetsloven,¹⁴¹ men at ordlyden likevel innebærer en «forsiktig skjerpning» av vilkåret.¹⁴² Det vil nok derfor være tilfeller hvor implisitt hemmelighold tidligere ville vært ansett tilstrekkelig, hvor man nå vil måtte kreve en viss aktivitet fra bedriften for å oppfylle vilkåret om «rimelige tiltak».

Terskelen for å oppfylle vilkåret synes likevel å være ganske lav og det er ingen holdepunkter i rettskildene for at en annen terskel skal legges til grunn for «sum av viten».

I de avgjørelser som behandler «sum av viten» er ikke vilkåret om beskyttelsestiltak problematisert. Dette skyldes at bedriftene i samtlige avgjørelser hvor vern ble tilkjent, hadde gjort ett eller flere aktive tiltak for å hemmeligholde opplysningene. For eksempel fysiske tilgangsbegrensninger for ansatte, interne retningslinjer for håndtering av sensitive opplysninger og kontraktfestede taushetserklæringer for de ansatte.¹⁴³ Tiltakene ble klart ansett for å være tilstrekkelige til å oppfylle vilkåret. Slike aktive tiltak må antas å være den klare bransjepraksisen i kunnskapsbasert næringsvirksomhet. Vilkåret vil derfor ikke problematiseres ytterligere.

4.8 Oppsummering av vilkårene for vern i § 2

Gjennom kapittel 4 har vi sett at dersom en viss tid og ressursbruk er lagt ned, skal det ikke mye til før bedriften besitter en «sum av viten» som kvalifiserer som «forretningshemmelighet». Forretningshemmelighetslovens § 2 (1) synes derfor i utgangspunktet å åpne for at mange av de kunnskaper og erfaringer som erverves på arbeidsplassen vil kunne beskyttes som bedriftens vernede «sum av viten».

Fortsatt gjenstår det uklarheter i hvordan domstolene vil benytte seg av § 2 (2) i «sum av viten»-tilfellene. Avgrensningen vil bli sentral i å hindre at vernet av en «sum av viten» gis for stor rekkevidde, med hensyn til at minstekravene i § 2 (1) ikke kan sies å være særlig høye.

En annen begrensning av vernet finner vi også i rettsstridsreservasjonen. Med den relativt lave terskelen for vern i § 2 vil rettsstridsreservasjonen i likhet med § 2 (2) ha en særlig viktig rolle

---

¹⁴¹ Prop.5 LS (2019-2020) s. 23

¹⁴² Prop.5 LS (2019-2020) s. 26.

¹⁴³ Se Notflottør-dommen, Roxar I, Efkon og Devico hvor det vises til bedriftens taushetserklæringer for ansatte/samarbeidspartnere.

i å avgrense vernets rekkevidde, slik at den tilsiktede balanseringen mellom hensynene presentert i 2.2 kan oppnås. Det nærmere innholdet i rettsstridsvurderingen vil nå redegjøres for i kapittel 5.

5 Rettsstridsvurderingen

5.1 Innledning

Slik redegjort for i kapittel 2.3 så gir ikke forretningshemmelighetsvernet noe enerett til opplysningene, og vernes kun mot andres «urettmessige» tilegnelse, bruk og formidling av disse. Selv om en «sum av viten» anses som bedriftens «forretningshemmelighet» etter § 2, vil derfor ikke bruk av denne nødvendigvis anses som ulovlig. Avgjørende er om bruken av «summen av viten» er «urettmessig». Vilkåret omtales tradisjonelt som rettsstridsreservasjonen¹⁴⁴ og reguleres i forretningshemmelighetslovens §§ 3 og 4.

Som vi vil se er vurderingen en sammensatt helhetsvurdering av de interesser som taler for og mot vern, hvor en lang rekke momenter kan trekkes inn. Formålet med kapittel 5 er derfor å gi en oversiktlig fremstilling av rettsstridsvurderingens anvendelse i «sum av viten»-tilfellene, og noe uttømmende liste av de relevante momenter er ikke ment oppstilt.

I kapittel 5.2 vil det redegjøres for rettsstridsvurderingens rettslige utgangspunkter og de mest relevante momentene vektlagt i «sum av viten»-tilfellene vil presenteres.

Deretter i kapittel 5.3 vil det kort gis noen bemerkninger om hvordan den lave terskelen for vern av en «sum av viten» etter § 2 påvirker rettsstridsvurderingen.

5.2 Forretningshemmelighetsloven § 3

5.2.1 Rettslig utgangspunkt

Forretningshemmelighetslovens § 3 regulerer hva som utgjør et «inngrep» i en «forretningshemmelighet», og gjennomfører direktivets artikkel 4 nr. 2 til nr. 4 og artikkel 5. Loven oppstiller ulike former for tilegnelse og bruk, hvor det avgjørende er om disse er «urettmessige».

---

¹⁴⁴ Irgens-Jensen (2010) s. 249 flg.

Første ledd regulerer på sin side den ulovlige tilegnelse av en forretningshemmelighet og vil derfor ikke være aktuell for en «sum av viten»-tilfellene hvor forretningshemmeligheten er oppnådd på lovlig vis gjennom det naturlige arbeidet til arbeidstaker eller samarbeidspartner.¹⁴⁵

Paragraf 3 (2) forbyr inngrep i forretningshemmeligheter ved «urettmessig» å «bruke eller formidle» en forretningshemmelighet som er tilegnet på en av de tre måtene oppstilt i annet ledd bokstav a til c.

Ordlyden av «bruk» favner vidt og vil omfatte enhver nyttiggjørelse av hemmeligheten. Å utvikle et konkurrerende produkt eller prosess ved å bygge på en annen bedrifts «sum av viten» vil derfor klart omfattes.

Ettersom «formidling» også omfattes vil det ikke være avgjørende om det er den nye virksomheten eller den tidligere ansatte eller samarbeidstakeren som selv anvender «summen», da selve videreformidlingen av «summen» til den konkurrerende virksomheten vil kunne anses ulovlig.

Kunnskapen eller rådigheten over den forretningshemmelighet som er urettmessig brukt må også være tilegnet etter ett av de kumulative tilegnelsesmåtene i § 3 (2) bokstav a til c.

I § 3 (2) bokstav b fremgår det at forretningshemmeligheter mottatt «i anledning av et tjenestetillitsverv- eller forretningsforhold» har vern mot «urettmessig» bruk. Ordlyden i bestemmelsen omfatter klart både ansettelsesforhold og forholdet mellom samarbeidspartnere. Alle «forretningshemmeligheter» som arbeidstaker eller samarbeidspartner mottar i sitt arbeid for bedriften vil derfor omfattes, herunder en vernet «sum av viten».

Vi så i kapittel 4 at terskelen for at en «sum av viten» skal anses som «forretningshemmelighet» etter § 2 er nokså lav, og tidligere samarbeidspartnere og arbeidstakere vil nok derfor kunne erfare at svært mye av deres ervervede kunnskaper og erfaringer vil omfattes av § 3. Det blir da desto viktigere at rettsstridsvurderingen balanserer hensynene som taler for og mot vern for å sikre at vernet ikke gis for stor rekkevidde.¹⁴⁶

5.2.2 «Urettmessig»

---

¹⁴⁵ Kap. 3.2.

¹⁴⁶ Kap. 2.2.

Når det er konstatert at en «sum av viten» som ble tilegnet «i anledning av et tjeneste- tillitsverv- eller forretningsforhold» har blitt «brukt» eller «formidlet», blir spørsmålet om bruken eller formidlingen av «summen» var «urettmessig».

Ordlyden av «urettmessig» peker mot en helhetsvurdering av bruken av «forretningshemmeligheten» sin karakter og art. Den gir liten veiledning for hvor terskelen for urettmessigheten ligger og hvilke momenter som er av relevans, men synes å peke på at lovstridig eller kontraktsstridige handlinger vil oppfylle vilkåret.

Forarbeidene viser til at vilkåret er ment å videreføre rettsstridsvilkåret i tidligere mfl. § 28. Videre viser forarbeidene til at vurderingen blir «sammensatt»¹⁴⁷ og at det må trekkes en grense mellom de handlinger som «innehaveren av forretningshemmeligheten har en berettiget forventning om å beskyttes mot», og de «handlinger som innehaveren må godta av hensyn til andre beskyttede interesser».¹⁴⁸

Av forarbeidene kan det dermed utledes at rettsstridsvurderingen er en *konkret interesseavveining* mellom de hensyn og interesser som begrunner forretningshemmelighetsvernet og de som taler mot vern.¹⁴⁹ En slik forståelse samsvarer med ordlyden og tidligere Høyesterettspraksis, som åpner for å vektlegge en rekke momenter.¹⁵⁰

5.2.3 Momentene i rettsstridsvurderingen

For «sum av viten» er rettspraksis som foretar en rettsstridsvurdering sparsommelig, og vurderingene er ofte knappe. Avgjørelser som drøfter rettsstriden av bruk av en «sum av viten» finner vi i Roxar I, TCO, Efkon og Devico. Høyesteretts uttalelser i Cirrus-dommen om innholdet i rettsstridsvurderingen for forretningshemmelighetsvernet generelt vil også være relevant.

På bakgrunn av den rettspraksis som foreligger kan man identifisere flere momenter som går igjen for «sum av viten»-tilfellene.

Hvorvidt den påståtte inngriper har brutt en avtale med bedriften synes å ilegges stor vekt, og i TCO var dette alene tilstrekkelig for at rettsstridig utnyttelse ble konstatert etter mfl. § 28.

---

¹⁴⁷ Prop.5 LS (2019-2020) s. 44.

¹⁴⁸ Prop.5 LS (2019-2020) s. 55.

¹⁴⁹ Kap. 2.2.

¹⁵⁰ Rt. 1997 s. 199 (Cirrus)

Et annet moment vektlagt i praksis er bruken av «summen» sin skadeevne, herunder verdien «summen» har for bedriften og om den er anvendt i direkte konkurranse mot innehaver.¹⁵¹ Også tid og ressurser lagt ned av innehaver for å skape «summen av viten» vil kunne tale for at den er av stor verdi for bedriften og derfor vil ha større skadeevne dersom den utnyttes av andre.¹⁵²

Besparelser i tid og ressurser hos saksøkte ble vektlagt i Roxar I og Devico, som moment som taler for at «summen» er blitt anvendt til å utvikle produktet eller prosessen.

Produktenes likhet ble også trukket frem i disse to avgjørelsene, hvor større likhet ble ansett for å være en indikasjon på at tidligere arbeidstaker eller samarbeidspartner har anvendt «summen» til å «urettmessig» utvikle et svært likt produkt eller produksjonsprosess i konkurrerende virksomhet.

Hvorvidt partene har opptrådt illojalt overfor hverandre både ved inngåelse, underveis og i etterkant av samarbeidet er også blitt fremhevet.¹⁵³

Hensynet til arbeidstakermobilitet har også vært fremme som en selvstendig interesse som taler mot at bruken er rettsstridig, men i svært begrenset grad.¹⁵⁴ I Roxar I ble hensynet trukket frem, men retten uttaler ikke hvor mye de vektlegger hensynet, kun at saksøkers behov for vern veide tyngre i den aktuelle sak. Senere i Devico ble hensynet også brukt for å presentere utgangspunktet i den interesseavveiing rettsstridsvilkåret er ment å oppstille, men ble ikke anvendt i den konkrete vurderingen.

Det kan stilles spørsmål om anvendelsen og vektleggingen i disse avgjørelsene kan opprettholdes i lys av den økte vektleggingen av arbeidstakermobiliteten i direktivet og lovens forarbeider.¹⁵⁵

Som påpekt i kapittel 4.3 vil man på grunn av § 2 (2) allerede i vurderingen etter § 2 (1) få tydeligere frem at hensynet til arbeidstakers mobilitet vil yte motstand mot å tilkjenne vern for en «sum av viten», da «summen» ligger på den nedre grensen for hva som kan anses som en «forretningshemmelighet».

---

¹⁵¹ Cirrus og Devico.

¹⁵² Devico.

¹⁵³ Cirrus, Roxar I, TCO og Devico.

¹⁵⁴ Cirrus, Roxar I og Devico.

¹⁵⁵ Kap. 2.2.

Denne motstanden vil også prege rettsstridsvurderingen, ved at det vil måtte påvises klare holdepunkter for at bedriftens behov for vern veier tyngre enn arbeidstakerens rett til å benytte seg av sine ervervede kunnskap og erfaring i ny virksomhet.

En mer uttrykkelig anvendelse av hensynet vil også i størst grad samsvare med lovgivers mål om å fremheve hensynet med innføringen av § 2 (2).¹⁵⁶ Vernet vil heller ikke svekkes av denne grunn, men man vil enklere oppnå balansen mellom de motstridende hensyn som direktivet etterstreber, ved å sikre at vernet ikke gis for stor rekkevidde gjennom interesseavveiningen i «urettmessig»-reservasjonen.

Den manglende vektingen av hensynet til arbeidstakermobiliteten i Roxar I, og den manglende anvendelsen i Devico synes derfor i liten grad å harmonere med gjeldende rett. For å være i samsvar med loven og direktivets formål må man etter min oppfatning derfor i større grad uttrykkelig anvende og vekte hensynet til arbeidstakermobilitet i rettsstridsvurderingen enn tidligere, når en «sum av viten» påstås «urettmessig» brukt av en tidligere arbeidstaker.

Rettsstridsvurderingen er imidlertid ment å være en konkret helhetsvurdering, og momentene og interessene som er relevante vil bero på om de kan belyse en av de legitime interesser som taler for eller mot vern, i den konkrete sak.¹⁵⁷

5.3 Forholdet mellom den vernede «sum av viten» og rettsstridsvurderingen

Slik tidligere påpekt i kapittel 5.2.1 vil den lave terskelen i § 2 medføre at rettsstridsvurderingen vil være særlig sentral i å sikre at vernet for en «sum av viten» ikke gis for stor rekkevidde, ved å foreta en interesseavveining mellom de motstridende hensyn.

Den brede interesseavveiningen i «urettmessig»-vilkåret vil gi fleksibilitet til å komme frem til rimelige resultater gjennom en grundig avveining av alle relevante interesser hos begge parter. Dersom man i større grad lar vernet bero på om bruken av «summen» var «urettmessig» vil man kunne balansere partenes interesser grundigere og sikre vern der behovet for dette er tungt nok, enn hvis man legger et snevrere forretningshemmelighetsbegrep til grunn i § 2.

---

¹⁵⁶ Prop.5 LS (2019-2020) s. 54

¹⁵⁷ Kap. 2.2

Rettsstridsvurderingene for «sum av viten»-tilfellene i rettspraksis er som nevnt derimot knappe, med unntak av den nyere Devico-avgjørelsen som foretar en mer omfattende helhetsvurdering. Variasjonene i hvor grundig domstolen har vært i rettsstridsvurderingen og hvordan interessene har blitt vektlagt i varierende grad uten nærmere begrunnelse, gir lite forutberegnelighet for partene.

Særlig problematisk er dette i lys av at brudd på §§ 3 eller 4 kan medføre straff i form av bøter eller fengsel, og i de aller fleste tilfeller et betydelig erstatningsansvar.¹⁵⁸ Hensynet til forutberegnelighet vil derfor komme inn med styrke og tale for at det utvises forsiktighet med å dytte store deler av grensdragningen mellom lovlig og ulovlig bruk av opplysninger over til den skjønsmessige interesseavveilingen.¹⁵⁹

Ansatte vil kunne bli enda mer avholdne med å ta nytt arbeid i samme bransje, da det ikke bare er uklart *om* de besitter bedriftens vernede «sum av viten», men også *hva som skal til* før bruken av denne er ulovlig. På grunn av samme usikkerhet vil også virksomheter kunne avstå fra å ansette høyt kvalifiserte personer fra deres konkurrenter, da det vil være vanskelig å vite hva de kan anvende av den ansattes kunnskaper og erfaringer, før bruken blir «urettmessig» og virksomheten pådrar seg erstatningsansvar.

Ett av formålene med forretningshemmelighetsloven er å styrke vernet ved å gjøre det enklere for innehaver å håndheve det.¹⁶⁰ Dersom vernet i for stor grad vil bero på en skjønsmessig interesseavveiling vil det bli vanskeligere for bedriftene å vite når de kan, og bør, håndheve forretningshemmelighetsvernet. Dette kan uthule den ønskede effekten om å styrke vernet, ved at bedriftene ikke håndhever vernet på grunn av prosessrisikoen.

Det kan argumenteres for at de betenkeligheter den manglende forutberegnelighet i «urettmessig»-vilkåret reiser kan avbøtes gjennom de momentene man nå kan oppstille på bakgrunn av rettspraksis.¹⁶¹

Problematiske er imidlertid at vektleggingen og fremhevingen av momentene i «sum av viten»-tilfellene har variert i alt fra en simpel avveiling av de to grunnleggende interesser i Roxar I til den mer sammensatte vurderingen i Devico-avgjørelsen. At klare momenter for rettsstridsvurderingen foreligger vil jo ikke hjelpe på forutberegneligheten dersom disse ikke

---

¹⁵⁸ Forretningshemmelighetslovens §§ 8, 9 og 10

¹⁵⁹ Tilsvarende Sandvik (2018), s. 104

¹⁶⁰ Prop.5 LS (2019-2020) s. 5.

¹⁶¹ Slik Irgens-Jensen (2018) s. 527 gjør.

anvendes i tråd med tidligere praksis. Devico-avgjørelsen synes likevel å være et steg i riktig retning, med hensyn til at retten foretar en utførlig rettsstridsvurdering hvor mange ulike momenter veies opp mot hverandre.

6 Avsluttende bemerkninger

Oppgavens hovedproblemstillinger var å klarlegge innholdet i en «sum av viten», hvilket rettslig grunnlag vern for «summen» bygger på, og hvilke vilkår som må oppfylles for at «summen» får vern som «forretningshemmelighet».

På bakgrunn av underrettspraksis kan man identifisere noen fellestrekk for innholdet i «summen». Den konkrete avgrensningen for hva som kan vernes i «summen» beror imidlertid på om den oppfylder vilkårene for vern i forretningshemmelighetslovens § 2.

Underrettspraksis viser at avgjørende for vern ofte er om «summen» er tilstrekkelig «hemmelig», men terskelen for å oppfylle vilkåret er uklar også etter den nye loven. På bakgrunn av rettspraksis har vi likevel grunnlag for å oppstille en rekke relevante momenter for vurderingen som noe på vei klarlegger terskelen.

En analyse av rettskildene viser at terskelen for å oppfylle vilkårene i § 2 (1) generelt sett ikke er særlig høy. Tidligere arbeidstakere og samarbeidspartnere vil nok derfor oppleve at store deler av deres lovlig tilegnede kunnskaper og erfaringer vil oppfylle vilkårene i første ledd.

Avgrensningen i § 2 (2) om at «summen» ikke kan inneholde arbeidstakers «alminnelige erfaringer og ferdigheter» vil derfor være en viktig begrensning av «sum av viten»-vernets rekkevidde. Men hvor avgjørende avgrensningen i praksis vil være vil bero på hvordan domstolen tolker og anvender den, noe som på dette tidspunkt er høyst uklart.

På samme måte vil også rettsstridsvurderingen i § 3 være en viktig avgrensning for «sum av viten»-vernets rekkevidde, hvor arbeidstakermobiliteten nå vil måtte vektlegges i større grad enn i tidligere rettspraksis.

Det kreves nå at saksøker i større grad enn tidligere konkretiserer «summen» ved en identifisering av «summen» sine enkeltdeler og deres sammenheng. Generalanførsler til all kunnskap bak et produkt/prosess vil ikke være tilstrekkelig. Tidligere arbeidstaker/samarbeidspartner vil derfor være bedre rustet til å imøtegå bedriftens «sum av viten»-anførsel nå enn etter markedsføringslovens regler.

Når delene i «summen» og deres sammenheng uansett i en viss utstrekning må konkretiseres nærmere for retten fremstår det uklart hvilket behov man har for å anvende det abstrakte og uklare «sum av viten»-begrepet.¹⁶²

En avklaring fra Høyesterett rundt minstekravene for vern for «summen», begrepets innhold og rolle i forretningshemmelighetsvernet er derfor ønskelig. Særlig i lys av de forutberegnelighetsutfordringer vi har sett at vernet reiser både i om «summen» kvalifiserer som «forretningshemmelighet» og i rettsstridsvurderingen.

Høyesteretts ankeutvalg har likevel ikke funnet spørsmålet om «sum av viten»-vernet for å ha betydning utover de konkrete saker.¹⁶³ Den ønskede avklaringen lar seg derfor fortsatt vente på. Med direktivet vil håp likevel kunne finnes hos EU-domstolen, hvor det er langt ifra utenkelig at det oppstår spørsmål om hva en tidligere arbeidstaker eller samarbeidspartner kan bruke av kunnskap og erfaringer han husker fra sitt tidligere arbeid.

---

¹⁶² Tilsvarende konklusjon i Sandvik (2018) s. 197

¹⁶³ HR-2015-1803-U og HR-2021-1480-U

Litteraturliste

Norske lover

- 1972 Lov 16. juni 1972 nr. 47 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår (Markedsføringsloven – mfl. 1972) (opphevet)
- 2005 Lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven)
- 2009 Lov 9. januar 2009 nr. 2 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår mv. (markedsføringsloven – mfl. 2009)
- 2005 Lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff (straffeloven – strl.)
- 2020 Lov 27. mars 2020 nr. 15 om vern av forretningshemmeligheter (forretningshemmelighetsloven)

Lovforarbeider

- Ot.prp.nr. 55 (2007-2008) Om lov om kontroll med markedsføring og avtalevilkår mv. (markedsføringsloven)

Prop.5 LS (2019-2020)

Lov om vern av forretningshemmeligheter
(forretningshemmelighetsloven) og
samtykke til godkjenning av EØS-
komiteens beslutning nr. 91/2019 av 29.
mars 2019 om innlemmelse i EØS-avtalen
av direktiv (EU) 2016/943
(forretningshemmelighetsdirektivet)

Norske rettsavgjørelser

Høyesterettspraksis

Rt. 1964 s. 238 (Notflottør)

Rt 1997 s. 199 (Cirrus)

Rt. 2000 s. 1811 P

Rt. 2007 s. 1841 (SAS/Braathens)

HR-2015-1803-U

HR-2021-1480-U

Underrettspraksis

LG-2003-8617 (Roxar I)

LA-2004-60570 (Scanmar)

TSTAV-2006-56178-2 (Roxar II).

TSTRO-2013-35317 (Efkon)

LB-2013-20938 (Vensafe)

LG-2013-162132 (TCO)

Oslo tingretts dom av 3. mars 2016, TOSLO-2014-171560 (Lakselus)

LG-2016-44586 (KVX)

LB-2016-99968

LF-2020-92904 (Devico)

Litteratur

Domeij (2020)

Domeij, Bengt, «The Trade Secrets Directive and employees» i Schovsbo, Jens, Timo Minssen og Thomas Riis (red.), *The Harmonization and Protection of Trade Secrets in the EU*, Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2020, s. 149–170. DOI: <https://doi.org/10.4337/9781788973342>

Fleischer (1998)

Fleischer, Carl August, *Rettskilder og juridisk metode*, Ad Notam Gyldendal, 1998.

Irgens-Jensen (2010)

Irgens-Jensen, Harald, *Bedriftens hemmelighet – og rettighet?: Immaterialrett, kontraktsrett og konkurranserett møtes*, 1. utgave, Universitetsforlaget, 2010.

Irgens-Jensen (2018)

Irgens-Jensen, Harald, «Ny norsk lovgivning om vern av forretningshemmeligheter», *Nordiskt Immaterialt Rättsskydd*, nr. 4 (2018) s. 516–538.

Lunde (2001)

Lunde, Tore, «God forretningsskikk næringsdrivande imellom», Fagbokforlaget, 2001.

Lunde og Michaelsen (2019)

Lunde, Tore og Terje Lundby Michaelsen, *Markedsføringsloven med kommentarer*, 3. utgave, Gyldendal Norsk Forlag, 2019.

Nygaard (2004)

Nygaard, Nils, *Rettsgrunnlag og Standpunkt*, 2. utgave, Universitetsforlaget, 2004.

Sandvik (2018)

Sandvik, Espen, «'Sum av viten' som rettslig vernet bedriftshemmelighet», *Nordiskt Immateriellt Rättsskydd*, nr. 1 (2018) s. 88–108.

EU-direktiv

Direktiv (EU) 2016/943

Europaparlamentets og Rådets direktiv (EU) 2016/943 av 8. juni 2016 om beskyttelse av fortrolig knowhow og fortrolige forretningsopplysninger (forretningshemmeligheter) mot ulovlig erverv, bruk og videreformidling

Øvrige EU/EØS-kilder

COM (2013) 813 final

Proposal for a DIRECTIVE OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on the protection of undisclosed know-how and business information (trade secrets) against their unlawful acquisition, use and disclosure, 28.11.2013. Tilgang: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52013PC0813&from=EN> Hentet 04.05.2022.

SWD (2013) 471 final

COMMISSION STAFF WORKING
DOCUMENT IMPACT ASSESSMENT
Accompanying the document proposal for a
Directive of the European Parliament and of
the Council on the protection of undisclosed
know-how and business information (trade
secrets) against their unlawful acquisition, use
and disclosure, 28.11.2013. Tilgang:
[https://eur-lex.europa.eu/legal-
content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52013SC
0471&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52013SC0471&from=EN) Hentet 04.05.2022